

18/12/16

סדנת חוקרים על משפט ושוויון**המכון הישראלי לדמוקרטיה****יום ראשון, י"ח בכסלו תשע"ו, 18 בדצמבר 2016***** דברי המשתתפים לא עברו עריכה ולכן יתכן שאינם תואמים במדויק את מה שנאמר בפועל.****משתתפים :**

פרופ' מרדכי קרמניצר

טליה שטיינר

אבישי בניש

אורן גזל-אייל

גיא לוריא

ירון אזרחי

נטע זיו

אליעזר חדד

מיטל פינטו

דני פילק

אורן גזל-אייל - המחקר

אורן גזל-אייל: המחקר הזה, בתמצית לפני שאני אכנס לפרטים, ביקש לבדוק איך משפיע הרכב הפאנל, והממצאים העיקריים הם שכשהמערער או המשיב הם יהודים, אז אין הבדל בהחלטות בתובעים שמעורבים עם שופט יהודי, מחליטים אותו דבר, בעוד

18/12/16

שכשהמערער או המשיב בערעור הפלילי הוא ערבי, אז הסיכויים שלו להצליח בהליך, קטנים בהרבה אם אין שופט יהודי בהרכב. הרקע למחקר, כמו להרבה מחקרים, זה באמת לנסות להבין את התופעה הזאת של מעורבות יתר של קבוצות מיעוט בהליכים כמעט בכל מדינה בעולם, שבה יש קבוצת מיעוט נמוכה. כשהסיבות לשעורי קביעת היתר של קבוצות מיעוט מרובות, בין תפישות חברתיות ועוני ולפעמים סוג של revetment למדינה, וזה במישור של המאפיינים, גם אם הם יותר מעורבים בפלילי, וגם שיש כלפיהם שיטוי יתר, על יחס של השוטרים כלפיהם מחמיר יותר וזה יכול להתחיל מכל מיני שלבים בהליך, שהתפישות, שהאמון בהם יותר קטן, ולכן פחות ישתחררו בערבות, פחות יאפשרו להם מילוט שיקומי מחוץ להליך, וכך עם שוטרים, וכך עם תובעים, והשאלה המעניינת היא אם כך הם שופטים. עכשיו, העולם חקר את הסוגיה הזאת, לא יודע כמה עשרות שנים, אבל בוודאי משנות החמישים והשישים של המאה הקודמת, בעיקר בארה"ב כמו כל דבר אחר, בעיקר שם נעשים המחקרים, כדי לנסות לראות האם שופטים מחליטים אחרת, ביחס לנאשמים שחורים ולבנים, והקושי שהתגלה במחקר, כן, רואים עונשים יותר חמורים, ולאט לאט התחילה לחלחל השאלה, לא ברור בכלל שזה נכון. ז"א המחקרים של שנות השמונים והתשעים אמרו: תראו, אין ספק ששחורים מקבלים עונשים יותר חמורים, אבל ברגע שמנסים להתחיל לנטרל את כל הגורמים הרלוונטיים או החצי רלוונטיים שמשפיעים על העונש, כמו חומרת העבירה, סוג העבירה, המעמד של אותו אדם ידוע המחקר של מוטה משנות השמונים, אם אני לא טועה, שמי שעצור תמיד העונש שלו יהיה חמור יותר, אז העובדה שהם יותר עצורים, והקשרים בקהילה שמקשים לקבל, כל הדברים האלה,

18/12/16

צריך לנטרל את כל המרכיבים האלה, האפליה הישירה של השופטים נעלמת. זה לא אומר שאין אפליה, זה אומר שהיא יותר עקיפה, אבל נורא קשה כבר לייחס אותה, "להאשים" במרכאות את השופטים. אני אומר במרכאות, כי אני בכל מקרה לא מאשים את השופטים באפליות האלה. אני בהחלט חושב שמדובר בפסיכולוגיות שיש לכולנו, וכששואלים אותי על הנושא, אני גם אומר אני משוכנע שכשאני נותן ציונים לסטודנטים, אני גם מושפע מההטעיות האלה. נורא קל לי להגיד את זה, כי אני כבר מזמן לא בודק מבחנים.

מיטל פינטו: אתה מדבר על דברים מהסוג של דן קרני למשל? ?

אורן גזל-אייל: דן קרני ספציפית לא דיבר על "אינגרופ-בייס" אבל זה אותה קבוצת הטעיות. כן, ז"א זו אותה קבוצה שאתה חושב שאתה עושה דבר אחד ואתה בעצם עושה דבר אחר, או מתכוון לעשות דבר אחר ובעצם עושה דבר אחר. אז או.קיי. איך אנחנו מתמודדים עם הקושי הזה במחקרים? זה קושי מאד מאד גדול, לעשות מחקרים מטעמים שבודקים את ההבדל בין שופטים והפתרון שאני ניסיתי למשוך אליו בשלושת המחקרים שלי בתחום, לעזוב רגע את הנאשמים ולהסתכל רגע על השופטים. תראו, להחליט שנאשם אחד מגיע לו עונש יותר קל או יותר כבד כמו נאשם אחר, זה נורא קשה, אבל בואו נראה אם שופטים מחליטים אחרת. כי אם תיקים מחולקים לשופטים בצורה אחראית וזה קורה לפעמים במצבים מסוימים, לא תמיד, אז אנחנו לא צריכים לראות הבדל בהחלטות של שופטים מקבוצת הרוב ומקבוצת המיעוט, ואז אנחנו יכולים לנסות לפענח גם איך זה משפיע על ההחלטות ביחס לנידונים, למתדיינים יותר נכון. אז זה היה המחקר הראשון שלי ושל רענן, שנדמה – לא הצגתי אותו פה, זה היה משהו אחר שהצגתי אותו פה. אני כבר מבולבל.

18/12/16

אבל זה היה מחקר של רענן ושלי, שבדק את זה ולקח מעצרים ראשוניים, ז"א 24 שעות אחרי שאדם נעצר הוא מובא להארכת מעצר, ובדק איך שופטים ערבים ושופטים יהודים מחליטים ביחס לחשודים ערבים וחשודים יהודים, והראה, שכשהשופט הא ערבי, הסיכוי של חשוד יהודי להשתחרר קטן יותר, בעוד שכשהשופט הוא יהודי, הקושי של חשוד יהודי להשתחרר גדול יותר. ז"א הוא הראה כאן הטעיה בין קבוצתית מאד מאד ברורה בהחלטות השחרור אנחנו לא יכולים להגיד במחקר הזה מי צודק. ז"א יכול להיות שהשופטים הערבים לא מפלים בכלל, והשופטים היהודים, צריכים לשחרר יותר ערבים, כשהערבים שמגיעים לבית משפט מגיע להם יותר להשתחרר לאור סוג העבירה שהם בצעו וכו', דרך אגב, לא מוכח שזה נכון, כי יכול להיות שהמשטרה יותר קשוחה עם ערבים ולכן מבצעים יותר מעצרים כנגד ערבים ואז הערבים שמגיעים למעצר המעצר שלהם פחות מוצדק. גם יכול להיות שמדובר בסוגי עבירות שונים. יש הרי עבירות שמאפיינות מגזר וכו'. אז אם זה המצב, אז שופטים יהודים מאד מאד מפלים. יכול להיות מצב הפוך, דווקא השופטים היהודים הם הצודקים במובן זה, וצריכים לשחרר פחות ערבים, אבל אז למשל, השופטים הערבים מאד מאד מפלים את בני הקבוצה שלהם. כמון מה שיכול להיות עוד, ששניהם מפלים קצת כל אחד את קבוצתו לטובה.

זא המחקר הזה פתח ואמר: תשמעו, יש פה משהו. כל המחקרים הקודמים אנחנו לא יכולים להיות בטוחים שהם משקפים הכרח, אבל אני יכול להגיד לכם ששופטים יש להם הטעיה מסוימת. אבל אני לא יודע אם זה רק לשופטי הרוב או גם לשופטי המיעוט א אולי לשתיהם הקבוצות יש הטעיה ברור שברגע שלשופטי הרוב יש הטעיה, אז גם למערכת יש הטעיה, לרוב.

18/12/16

קצת אח"כ שלום ומוסמן ביצעו שני מחקרים עניינים על תביעות קטנות, בכלל לא פלילי, מהאוניברסיטה העברית והם הלכו על אותו סגנו של בדיקה, שוב, בדקו מה קורה כשהתובע והנתבע הם מקבוצות שונות. מה קורה כשמגיעים בפני שופט יהודי ושופט ערבי, והראו אפליה קבוצתית ברורה. ז"א כשהשופט יהודי, אז ליהודים יש יותר סיכוי להצליח בתביעה, וכשהשופט ערבי, אז לערבי יש יותר סיכוי להצליח בתביעה. או שזה בערך אותו דבר, אבל ההטעיה הפנים קבוצתית נמצאה והמחקר שלהם מעניין, אין לי פה את הסעיף הזה, לפי העובדה שהגעתי לשקף הזה. המחקר שלהם הראה, אני רואה שאין לי את זה פה, שכשאתה במחוז שבו יש טרור ואחרי פיגועי טרור, לא זוכר כמה חודשים אחרי פיגוע טרור באותו מחוז, ההטעיה הקבוצתית דרמתית, היא גדלה משמעותית והיא מצטמצמת חזרה בתקופות יותר שקטות. לא קשור בכלל למחקר שלי, אבל זה מעניין. בכל מקרה בדקו את זה.

עוד מחקר שעשיתי עם נוחי פוליטי, בכלל לא מעניין אותי פה בכלל ערבי יהודי, והתמקצעות שופטים, לראות מה קורה עם שופטים אזרחיים, האם מחליטים אחרת משופטים פליליים שדנים במעצר, אבל הכנסתי לתוך המחקר הזה גם את המשתנה במובן של הזהות של החשוד וגם את האינטראקציה, והמשתנה הזה יצא מובהק, דהיינו, שלחשוד ערבי כדאי יותר להגיע לשופט ערבי ולחשוד יהודי יותר כדאי להגיע לשופט יהודי, זה אפילו לא היה חלק מהשוואת המחקר, אבל זה יצא מובהק באופן אולי לא מפתיע.

מיטל פינטו: שופטים ערבים זה גם נשים וגם גברים?

18/12/16

אורן גזל-אייל: כן, למרות שבקרב שופטים ערבים יש יותר גברים, למרות שהיום זה כבר לא לגמרי נכון, כבר יש לנו לא מעט שופטות ערביות. מעט שופטים בכלל, אבל יש כבר גם שופטות ערביות.

מיטל פינטו: וגברים לא עשו את ההבדל,

אורן גזל-אייל: לא, וגם בין שופטים יהודים לא עשו את ההבדל בין מזרחים, ושואלים אותי אם יש הבדל בין מזרחים ואשכנזים, והאמת היא שזה כל הזמן בראש של, וכבר דיברתי עם תמי קריכלי, וכבר יש לנו איזו מתודולוגיה, אבל זה נמצא שם במקום 15 ברשימת המחקרים שאני מתכוון לעשות, או 14. אני לא זוכר. בכל מקרה, שאני אהיה כמובן בפניסיה, בקיצור, המחקר הזה בונה את השוני, הוא עובר מהשוואה בין שופטים ומתייחס לפאנלים. ויש משהו שאפשר ללמוד מההרכבים שאי אפשר ללמוד משופטים בודדים ואני אגע בזה. אבל עכשיו השאלה למה בכלל שתהיה השפעה לשופט ערבי אחד בפאנל שרובו יהודי. דרך אגב, היה לנו כבר מחקר על כמה פאנלים ששני השופטים היו ערבים ואחד היה יהודי. הם היו מיעוט, אבל רוב הפאנלים המעורבים של המיעוט הוא קטן, רוב הפאנלים המעורבים שופט ערבי אחד לשני יהודים. ואז נשאלה השאלה, מה זה משנה, אם ליהודים יש דפוס פעולה אחד, מסוים, אז ברור שאפשר היה להחליט. אבל כמובן שכולם אומרים שזה לא בדיוק ככה. אין כמעט מחלוקות. ז"א שיש לנו איכשהו תמיד מגיעים לקונצנזוס אז איכשהו השופט הזה משפיע, ואנחנו פה בנינו כבר על תאוריות של שני מחקרים קודמים שבדקו את זה בהקשרים שונים בארה"ב. אחד מחקר על שופטות בהרכבים בעבירות של אפליה בעבודה, נדמה לי, ואחד מחקר על שופטים שחורים בנושאים של voting rights בארה"ב.

מיטל פינטו: של פלילים?

אורן גזל-אייל: לא, לא פלילים, אחד חוקתי בארה"ב, אבל התופעות הן כמובן לא ממוקדות בפלילי, ואותם מאמרים שהם ממש מהחמש שנים האחרונות מצאו מה שהם קראו פאנל effect השפעה של שופט על הפאנל והשאלה למה. הם העלו

18/12/16

שלוש אפשרויות שאנחנו מחרימים מחזיקים אחריהם ומעלים אותם פה. אפשרות אחת זו הצבעה. השופט הערבי פשוט אומר אני חושב ככה והאחרים אומרים: טוב, בסדר, זה מה שאתה חושב, נלך אתך. כי השופטים לא חולקים, מי אתה הראשון להצביע, אתה משום זה שנותן את הטון באותו רגע, אנשים לא נוטים לחלוק וזה לא כזה חשוב להם אם העונש יהיה כזה או אחר, וכך יש השפעה לשופט יחיד על ההרכב כולו.

אפשרות שניה זה הliberation שיח. הם דנים בשאלה אם לקבל. והשופט של המיעוט מציג בצורה חיובית יותר את העמדה שמתיישבת עם עמדת המיעוט, אם אנחנו מדברים על המחקרים האמריקאים, או על הצורך בענישה מקלה יותר לנאשם אם אנחנו מדברים בהקשר שלנו, וככה משפיע על חברי הפאנל.

אפשרות שלישית היא עצם הנוכחות. הרעיון הוא שבאים שופטים יהודים, הרי האפקט שאנחנו מדברים עליו הוא in got – ו un got ואתה מחיר אתו כי הוא נראה לך אחר. ברגע שיושב מישהו שהוא אחר באותה מידה, אז זה ששם כבר לא כל כך אחר. עצם הנוכחות של המשתתפים בפאנל, משפיע על תפישת העולם של השופט היהודי ביחס לנאשם. אין לנו מושג מה משפיע, אולי הכל, אולי חלק, אולי דבר שלישי, אבל ההשערה היתה שתהיה השפעה על רקע המחקרים האלה שבדקו את זה בהקשר של נשים, הנה אותם מחקרים בשקף הזה, שוב, הרכבים מעורבים שופטים שחורים פסקו תקופה יותר מאשר הרכבים שכללו רק שופטים לבנים, והרכבים מעורבים עשו אפליה מתקנת.

עכשיו, זה נעשה בארה"ב, אז מה המחקר שלנו מחדש? הוא מחדש בכל זאת א. במישור הפלילי, אבל יותר מזה, המחקרים האלה של אפליה מתקנת זה מקרים בעלי בולטות מאד מאד גבוהה. ז"א הגזע שם הוא אפקט מאד בולט. כשיש עבירות פליליות, זה לא עבירות בטחוניות, פריצה, במקרה הנאשם הוא יהודי, הנושא האתני לא אמור להיות mind set של השופט, מבחינת השופט, התאור של העבירות הוא אותו דבר. קוראים לו אחמד ולא משה.

18/12/16

אבל זה לא אמור להיות שונה, ולכן במובן מסוים צפינו שיהיה יותר קשה למצוא אצלנו אפקט כזה, מאשר באותם מקרים אמריקאים, וזה גם מעניין, כי אם זה נכון, אז זו תופעה הרבה יותר רחבה. ז"א un effectn הזה הוא הרבה יותר רחב מאשר באותם תיקים ספציפיים שהם תיקים בעלי עניין גזעי מאד מאד ברור כמו voting rights וכמו אפליה מתקנת.

אז בדקנו בערך 600 ערעורים על גזרי דין, ורק ערעורים על גזרי דין, לא לקחנו ערעורים על הכרעות דין. משלושה מחוזות שבהם היו מחוזות, כלומר, לקחנו רק מחוזות ותקופות שבהם היו גם הרכבים מעורבים חלק מהזמן. אז מחוזות שבהם פשוט לא היה לנו אף שופט ואף הרכב מעורב לא לקחנו, וגם עבירות שבהם היו לנו הרכבים מעורבים, רק תקופה מסוימת אז לקחנו את אותה תקופה. ולא התייחסנו לתקופה קודמת, כי לך תדע באיזה תקופות חל איזשהו שינוי, אתה לא רוצה, אז יצא שבסופו של דבר ההרכבים שלנו היו מעורבים. זה כמובן לא משקף, זה לא מדגם מייצג של הרכבים. זה לא שרוב ההרכבים הם בערעורים פליליים, ויש בהם שופט ערבי.

השאלה היתה אם הערעור התקבל. כשמדובר בערעור של נאשמים, המשמעות של קבלת הערעור זה הקלה בעונש ביחס למה שפסק השלום, ואם מדובר בערעור של המדינה, זה החמרה בעונש כמובן ביחס למה שפסק בית משפט השלום. אני אולי אעמוד על זה תכף, אבל השימוש ערעורים יש לו יתרון נוסף מעבר לפאנל. יתרון שאפשר לומר שיש בו סוג של שליטה במשתנים. אחת הבעיות הקשות עם כל המחקרים זה שאנחנו לא יכולים אף פעם לוודא שהתיקים של היהודים והערבים הם דומים. אומרים, אנחנו בסדר, שולטים בסוג העבידה, שולטים בעבר פלילי, אבל השליטות האלה הן אף פעם לא מושלמות, תמיד יכול להיות משהו שאנחנו מפספסים והשופט ראה ואנחנו לא, כחוקרים. כי אנחנו סה"כ עובדים עם מספרים. זה מה שאמרתי קודם ולכן ההתמקדות בשופטים פותרת את הבעיה, אבל ההתמקדות בערעורים פותרת גם היא את הבעיה, ולמה? כי מגיע לערבים

18/12/16

עונש חמור יותר. מגיע, כי הם מבצעים עבירות יותר חמורות, כי הם עצורים יותר, כי אין להם קשרים בקהילה, כי סיכויי השיקום שלהם קטנים יותר, לא יודע למה. מגיע להם. אז הם מקבלים עונשים חמורים יותר בשלום. עכשיו, כשהם מערערים למחוזי, לא מגיע להם שיקבלו יותר או פחות את הערעורים שלהם, הרי השלום כבר שקל את כל המגיע הזה בשלב הראשון, ז"א הוא שקל את כל הפקטורים הרלוונטיים שאמורים להשפיע, ואני שואל את השאלה לא מה העונש שלהם, אלא האם המחוזי הקל בעונשם ביחס למה שהשלום פסק.

ירון אזרחי: כשהשופטים היו מעורבים.

אורן גזל-אייל: או מעורבים או לא מעורבים. אני בודק את זה בשני המקרים, אני עושה השוואה, אבל עבר לזה,

דני פילק: סליחה, הסיבות להקלה לא יכולות להיות קשורות לסיבות שאתה אמרת, שבגללן הם יכולים לשפוט אותם לקולא או לחומרה?

אורן גזל-אייל: מה הכוונה? סליחה, לא הבנתי.

דני פילק: אתה אמרת יש את המגיע או לא מגיע. אלה לא סיבות שיכולות להלקח בחשבון ע"י השופטים?

אורן גזל-אייל: בהרכב כן, אבל הן כבר נלקחו בחשבון בשלום. אני, מה שאותי מעניין אני אומר כזה דבר,

דני פילק: לא, אבל הם לא יכולים להגיד לא נלקחו מספיק בחשבון ולכן,

אורן גזל-אייל: זו בדיוק השאלה, מה שאתה אומר. נאמר את זה ככה, זה מה שאומרים השופטים, אם השופטים יבואו ויגידו כנגד יהודים יותר פעמים לא קיבלו, יותר פעמים השלום טעה, ולכן מגיע לנו שצריכים להקל יותר עם יהודים. אז זה אומר בתי המשפט המחוזיים רואים, מוצאים יותר טעויות לרעת יהודים מאשר לרעת ערבים. אין לי סיבה להניח שיש משהו בעולם שמשקף תופעה כזאת, ז"א אם זה לא הטעיה, קשה לי לראות למה שהשלום יחיר יותר יהודים ויטעה יותר בהחמרה עם יהודים. היה איזה שופט שאמר לי, אחרי ששמע, שופט עליון, שופט של בית משפט עליון, אמר אין אצלנו

18/12/16

אפליה, ולי עמד על קצה הלשון, אבל לא אמרתי כלום, לא הופתעתי, אבל היה לי על קצה הלשון, כי דווקא אצלו יש דוגמא כל כך מוטעית, של תיקים דווקא לא ערבים, אלא של מבקשי מקלט. תיקים כמעט זהים לחלוטין שהוא דן בהם בהפרש של שנה, על עבירה כמעט זהה של גניבת טלפון או של שוד טלפון, אתם יודעים, באים וחוטפים באלימות טלפון מאדם שהולך ברחוב, ולהפך. המקרה של יהודים שם היה יותר מחמיר, כי היהודים עשו את זה על רקע מניע גזעני בעוד שמבקשי המקלט עש את זה על מניע כלכלי, והיתה להם עבירה אחת קודמת שהועמדו יחד, של סתם להרביץ למבקש מקלט. הטהודים חטפו ממבקש מקלט את הטלפון, בין היתר תוך כדי התנכלות, אצלם כל פסק הדין היה שיקומי, וכשהוא דן במבקשי המקלט, גם העונש היה הרבה יותר חמור, הוא גם לא הקל בעונשם בניגוד ליהודים, אבל הנרטיב השגויים בכלל לא עלה לדיון. אבל להגיד לו – החלטתי בסוף לא, התלבטתי.

כשדרך אגב, אני בטוח בכנות כוונותיו, כמו כולם. אני אדלג על הסטטיסטיקה המסובכת. תאמינו לי שעשינו את כל הבדיקות במתודולוגיות שאת רובן הבנתי, אבל לא את כולן, כי גיא אמת טוב בקטע הזה. ואני אציג את הנתונים הגולמיים למעשה, שמשקפים אח"כ גם בסטטיסטיקה העסקתית בצורה מאד מאד ברורה, אולי אני טיפה אכנס אליהם אם תרצו. יש לי את זה פה במצגת. מכל מקום, מה שאתם רואים פה, שכשהנאשם מערער, אין הבדל, כשהנאשם יהודי, בין הרכב יהודי ובין הרכב ערבי. אין הבדל. שעורי ההצלחה במקרים האלה הוא כ-40 אחוז. 40 אחוז גם הוא נתון מעניין. כי מה שמסתבר זה שאמנם העליון אומר לא מתערב, לא מתערב, אבל תכלס, ההתערבויות הן אפילו לא תמיד שהמחוזי טעה.

טליה שטיינר: זה בעונש.

אורן גזל-אייל: נכון, אבל גם בענש התיזה היא שלא מתערבים סתם. ולא תמיד שכשהוא טעה זה כן, ועבר לו הזמן ואולי זה, ואולי יש תזכיר מבחן משלים וכו' וכו'.

18/12/16

אבל לא משנה, 40 אחוז, בעוד שכשמדובר בנושאי, אז אם ההרכב יהיה מעורב זה 40 אחוז סיכוי. אין הבדל. אבל אם ההרכב הוא מורכב רק מיהודים הוא צונח ל-25 אחוזים. זה מאד מאד משמעותי. כמוכן מאובחן סטטיסטית בכל בדיקה שהיא. גם כשאנחנו שולטים בסוגי עבירות, כל הדברים שאפשר לגביהם, אבל האמת היא שלא צריך לשלוט בכלום, כי האמת היא שאלא אם כן אתם חושבים שההרכבים האלה מקבלים, אתה יודע, כשהרכב יהודי מקבל הרכבים דומים של יהודים וערבים, והרכב מעורב מקבל את הערעורים שהערעורים שלהם פחות מוצדקים מסיבה של קונסטלציה שאני אפילו לא יכול לדמיין בראש שלי איך היא יכולה לקרות, אז אני אפילו לא צריך לשלוט בכלום. אז השליטה נעשית מעצם זה שזה כמו ניסוי טבעי. החלוקה אחראית. זה טעם מאד גדול.

עכשיו, זו אינדיקציה מאד חזקה לכך שההרכבים הכל יהודים, הם אלה שמפלים. תכף אני קצת אסייג את זה, אבל אני אגיד למה זאת אינדיקציה לכך שזה ההרכבים היהודים. א. זה בגלל מה שאמרתי קודם, ז"א בערעור אני לא מצפה בכלל שיהיה הבדל, כי גם אם מגיע לערבים יותר, זה לא אמור להתבטא בשעור הערעורים שהתקבל, זה לכל היותר אומר שהם קיבלו יותר בשלום ולאחר מספר פעמים שהפכו את השלום כי אמור להיות דומה. שנית, מכיוון שקשה לי למצוא הסבר תאורטי טוב, מדוע הרכב מעורב יפלא לרעת ערבים. זה ההסבר החלופי, זה לא שכל הרכב יהודי מפלה לרעה ערבים או שהרכב מעורב מפלה לרעה יהודים.

טליה שטיינר: יכול להיות שזה לא כל כך מפלה, כמו שזה מייטיב. אתה לא יודע מה האחוז הראוי, אולי רק שיקבלו 25 אחוז, וההרכבים היהודיים מייטיבים עם יהודים, או הפוך.

אורן גזל-אייל: זה מבחינתי אותו דבר. להגיד או.קיי. ראוי לפי איזשהו חוק של הרקולס כזה שיקבלו רק 25 אחוזים, אבל כשזה נאשמים יהודים, נותנים להם יותר ממה שמגיע להם, ושהרכבים ערבים פועלים לפי מה שראוי. לדעתי זו אפליה באותה מידה.

18/12/16

טליה שטיינר : אני מתכוונת רק לזה שזה נורא ממחיש יפה את זה ששוויון הוא בהגדרה, בדיוק דיברנו על זה עם גיא, בהגדרה זכות יחסית. כלומר, אין סרגל בעולם של כמה ערעורים צריכים להתקבל.

אורן גזל-אייל : נכון.

טליה שטיינר : אז אם כולם היו 25 או כולם היו 40, יכול להיות שזה מעט מדי או הרבה מדי, אבל לא כל כך איכפת לנו שכולם יהיו אותו הדבר.

אורן גזל-אייל : נכון. מבחינת השוויון. נכון. כן.

אליעזר חדד : לא יכול להיות הסבר, שבעצם הרכב מעורב מיטיב עם ערבים?

אורן גזל-אייל : אני מסביר למה הרכב כזה הוא פחות סביר בעיני. אתה יכול לקבל את זה או לא, סיבה אחת היא, אם הרכב מעורב מיטיב עם הערבים, אז הייתי מצפה שבהרכב מעורב ערבים יותר ערעורים של ערבים יתקבלו מאשר של יהודים. מדוע? כי זה מה שאמרתי קודם. שבעולם נורמאלי, שעור הערעורים של יהודים וערבים שמתקבלים היה צריך להיות אותו דבר. גם אם ערבים מבצעים עבירות יותר חמורות. גם אם הם מבצעים עבירות יותר חמורות, נגיד ערבים מבצעים עבירות יותר חמורות. לכן כל הערבים צריכים לקבל 6 שנות מאסר וכל היהודים צריכים לקבל 4 שנות מאסר. בסדר? עכשיו, בית משפט שלום הטיל על הערבים שש ועל היהודים ארבע. עכשיו השאלה היא, האם המחוזי מפחית להם מהעונש.

אליעזר חדד : לא, אבל אולי הסוגיה היא שבדרך כלל לא נוטים להקל בהם בערעור, בלי קשר לכמות של העונש.

אורן גזל-אייל : אנחנו יכולים לראות מקרים שבהם המחוזי לא חושב אחרת מהשלום. הוא חושב אחרת מהשלום,

אליעזר חדד : לא, הוא לא חושב אחרת. יש סוגיות שבהן בית המשפט נוטה לא לקבל את הערעור,

אורן גזל-אייל : של השלום, כי זה סוג אחר והוא לא מסכים.

אליעזר חדד : לא, כי סוג העבירה זהה והוא יותר חושש, זה לא עניין של מסכים או לא,

נטע זיו : יש משתנה אם זה פאנל יהודי או זה פאנל ערבי.

18/12/16

אליעזר חדד לא, אבל אם יש מאפיינים שונים של עבירות בשתי האוכלוסיות, אז יש כאן שינוי.

דני פילק: אמרתם שפאנל מעורב זה לא רוב ערבי,

אורן גזל-אייל: כן, זו נקודה שניה שהערתי, מדוע התיזה הזאת נראית לי פחות סבירה. אני לא יכול להפריך אותה, דרך אגב,

אליעזר חדד: למרות שהעובדה של נוכחות אפילו של אחד יכולה להשפיע. לכן הטעון הזה לא בהכרח תופש.

אורן גזל-אייל: תכף אני אגיע לטעון הזה. אבל אני רוצה ללכת קודם לטעון הראשון שלי.

שאומר ככה: גם אם בבית המשפט המחוזי, מה שאתה אומר זה ככה: יכול להיות שהערבים א. מבצעים עבירות שונות. בסדר. זה בהחלט יכול להיות. ב. בית משפט מחוזי חושב שהוא יכול יותר להקל, או הוא חושב שיש יותר הצדקה להקל ביחס לשלום, בעבירות מהסוג שיהודים עושים. אז נגיד, ננסה לחשוב מה זה עבירות שיהודים עושים ומה זה עבירות שערבים עושים, עברה שב"כית זו עבירה שערבים עושים יותר סטטיסטית יש גם יהודים שעושים עבירת שב"כ. פריצות זה כבר יותר מתחלק בהתאם לחלקם באוכלוסיה פלוס מינוס. אני לא יכול לעשות השוואה, לא באוכלוסיה כללית, אלא באוכלוסיית הנאשמים. אני חושב שבעבירות צווארון לבן יש יותר יהודים. אולי. אני לא בדקתי את זה. אז לפי התפישה שלך, במחוזי מקלים יותר משופטי שלום בעבירות צווארון לבן, ולכן יוצא – סתם, יכול להיות, לשם הדוגמא, בונים פה כמה דוגמאות. אני אומר, נורא קשה לי לראות את כל הנדבכים האלה אחד על השני.

אליעזר חדד: א. זה נתון מבחינתך סוג העבירה?

אורן גזל-אייל: הוא נתון, עשינו השוואות, חילקנו את זה לשבע סוגי עבירות, אבל ברגע שאתה יותר מדי מחלק את זה לתאים, אז כמובן שמאד קשה לך, אתה מפורר את data base שלך. אני לא יכול לשלוט, למרות ששלטתי בזה, למרות ששלטנו בכל המשתנים האלה, אני לא יכול להגיד שהשליטה היא מסוימת. לכן אני יותר בונה דווקא על החלוקה הזאת של בתי המשפט. אני

18/12/16

מתקשה לראות מדוע התפישה של בית המשפט המחוזי צריכה להיות שונה מהתפישה של השלום דווקא בעבירות שיהודים מבצעים. עכשיו, שים לב, זה נכון רק כשההרכב הוא רוב יהודי, כשההרכב הוא מעורב אין הבדל. התפישה לא משתנה לפי סוגי העבירות. הדבר השני הוא באמת זה אני מתקשה למצוא תיזה שתבוא ותגיד לי למה הרכב מעורב מפלה לרעה יהודים. או מפלה לטובה ערבים, לא משנה אם תקרא לזה כך או אחרת, הכל יחסית.

אליעזר חדד: זה שונה,

אורן גזל-אייל: לא לא, מבחינתי לאור מה שאמרנו קודם, ששוויון זה פשוט יחס שונה, לא משנה מה היה היחס, אין לי שיעור של ערעורים שצריכים להתקבל.

אליעזר חדד: לא, אבל אם אתה היפוטטית מניח שיש תשובה, לכאורה, על השאלה, בלי קשר לשאלה של השוויון,

אורן גזל-אייל: אני יודע שיש כאלה שיש להם יתרונות משפטיות שמניחים כך.

אליעזר חדד: אני לא משפטן, אבל אתה יכול לומר לכל בעיה יש היפוטטית יש פתרון ידוע לך, ואז יש הבדל בין השאלה אם אתה מפלה לטובה או מפלה לרעה. אם אתה דן בשוויון הזה, יש משמעות. אני יודע מהזווית של התשובה ההיפוטטית זה בהחלט משמעותי.

אורן גזל-אייל: אפשר להכנס לדיון הזה, האם יש תשובה נכונה,

אליעזר חדד: אני רק מעלה אפשרות.

אורן גזל-אייל: בגזירת דין יש תשובה נכונה. אני חושב שאפילו הניסוחים הם לא ניסוחים של תשובה נכונה, בעוד שנגיד בהכרעת דין כן. או בשאלות משפטיות כן. לא נראה לי שבסגירת דין אפילו השופטים חושבים שזה שיקול בהתחלה מהסוג הזה, או מתייחסים לזה כאל שיקול דעת חזק. אבל אני לא אכנס פה לתורת המשפט, זה לא כל כך קריטי לי. עצם זה שיש יחס שונה, אני מתקשה לראות מדוע הרכב מעורב ייתן יחס מועדף לערבים, אז שתי הסיבות האלה, כל אחת מהן בנפרד וודאי שתיהן יחד, גורמות לי לחשוב שמה שהוכחנו פה

18/12/16

בסבירות גבוהה מאד, זה שכשהרכב הוא הרכב יהודי, ורק יהודי, אז ערבים מופלים לרעה, או יהודים מופלים לטובה.

אליעזר חדד : שליחה, עוד שאלה, ההרכב הראשון היה הרכב שאתה לא יודע מה הוא? אורן גזל-אייל : ההרכב הראשון לא היה הרכב, היה שופט יחיד בשלום, שאני כן יודע מה הוא במאגר שלי, יש לי את זה. ניסינו לבדוק אם אנחנו יכולים לראות שעור שונה שמקבל שופט יהודי ושופט ערב, ולא מצאנו תוצאות מובהקות. אליעזר חדד : אני מדבר עכשיו על האדום הימני, ז"א כשיש הרכב מעורב שדן בערעור של ערבי,

אורן גזל-אייל : של שופט ערבי. אז לא הצלחנו למצוא במחקר הזה, השפעה מובהקת של שופט בשלום. זה לא אומר שאין, בשביל שתהיה השפעה מובהקת, צריכים להתקיים עוד כמה תנאים מעבר לשאלה שתהיה, לא הצלחנו למצוא ולא דיווחנו על זה. ניסינו לעשות כל מיני בדיקות, לא מצאנו. אבל שוב, שופטים, נטע זיו : זה רק מחוזי, נכון?

אורן גזל-אייל : זה מחוזי. כן.

טליה שטיינר : ז"א, כולם נשפטו על עבירות פעם ראשונה,

אורן גזל-אייל : כן. כולם שלום. כולם שלום. או.קי.

אליעזר חדד : זה לא העבירות החמורות ביותר שאתה יכול לחשוב עליהן. כשאתה אומר פה לא רוצים, אני לא רוצה להיראות, סתם, עבירת שב"כ

אורן גזל-אייל : ברור מה הטענה הכללית,

אליעזר חדד : נניח עבירה שקשורה לבטחון, ואז הרף עולה,

אורן גזל-אייל : אבל למה בהרכב המעורב זה לא קורה? ז"א אתה אומר, נגיד הרכב כל יהודי דוחה את כל הערעורים של עבירות שב"כים וזה מה שיוצר לי את ההטעיה. הוא לא מפלה ערבים. הוא מפלה מפירי שב"כ. אבל אז אני שואל אותך למה אתה לא מוצא את זה בהרכב המעורב.

אליעזר חדד : לא הבנתי

אורן גזל-אייל : למה בהרכב המעורב הם כן מקלים בעונש של מפירי שב"כ, ז"א בהנחה שזאת העבירה.

18/12/16

אליעזר חדד : אם אתה מניח שיש השפעה של נוכחות ערבית מכל מיני סיבות, ואז גם כשיושב לידי האחר, וזה איום על הבחינה הבטחונית,

אורן גזל-אייל : אתה לא סותר את הדעה שלי,

אליעזר חדד : ואז זה כן אומר שהרכב לא מעורב, השאלה איך אתה רואה את זה. האם אתה רואה הרכב מעורב כהרכב שמיטיב או כהרכב שמחמיר. זאת השאלה.

נטע זיו : למה זה משנה

אורן גזל-אייל : אני לא מבין את ההבדל בגלל שאני חושב שאין לנו תשובה נכונה, למה הוא

גזר הדין הנכון. אני גם לא רואה את ההבדל בין שתי הסיטואציות שאתה

מתאר. אז כמובן, זה כמו שאני מלמד על הסדרי טעון, אתם אומרים לי:

השופטים אומרים, כתוב בחוק, אסור לך להחמיר עם אדם רק בגלל שהוא

כפר. אני אומר לך הדבר היחיד שכתוב בחוק, שאסור לך –

נטע זיו : רק בגלל שמה?

אורן גזל-אייל : שהוא כפר באישומים. הוא אמר שהוא לא אשם. בדרך כלל הדבר היחיד

שכתוב בחוק שאסור לשופט לשקול, הכל מותר לו לשקול, זה הדבר היחיד

שכתוב מפורשות וזה שאסור לו לשקל. אנחנו לא מחמירים עם הנאשם

המסכן שלפנינו שכפר, אבל הוא לא יזכה בהקלה שמקבלים כל אלה

שמודים. זה כתוב בפסקי דין. תבחינו, 90 אחוז מהנאשמים מודים, לכן. ז"א

אם רק ה-10 אחוז האלה שכופרים לא זוכים בהקלה. לא מחמירים אתם. אז

מבחינתי זו בדיחה. אבל בסדר, אפשר לשחק את המשחקים האלה, זה לא

משנה לי. בטח לא אם אני מדבר פה על שוויון. אז זה התוצאות שהנאשם

יערער, אבל אז אני מקבל תוצאה נורא מוזרה, לכאורה, שהמדינה מערערת.

קודם כל הממצא העיקרי עדיין קיים. לערבי כדאי להגיע להרכב המעורב

וליהודי כדאי להגיע להרכב –

אליעזר חדד : לא, ליהודי זה לא משנה.

אורן גזל-אייל : בסדר, ליהודי זה לא משנה. בזה לא השתנה המצב, כמו קודם, זה גם

בערעורים של התביעה. מה כן השתנה? יוצא שכשהמערער ערבי, סיכויי

הערעור של המדינה יותר קטנים מהממוצע. בדרך כלל המדינה מצליחה ב-

18/12/16

80 אחוז מהערעורים. אלא אם כן המערער הראשי, או לא המערער, זה טעות שכתוב המערער למטה, המשיב, אלא אם כן המשיב הוא ערבי וההרכב הוא מעורב, ואז המדינה מצליחה רק ב-63-62 אחוז. וזה נורא מוזר. ז"א זה עדיין אומר שאין הטעיה קבוצתית של ההרכב, אבל לכאורה, היינו מצפים שאם ההרכב המפלה הוא ההרכב הכל יהודי, אז נראה כמו קודם,

אליעזר חדד : מצב של 60 לכולם ומצב של 80 להרכב,

אורן גזל-אייל : כן. נכון. מה קורה פה? הסבר אחד, המתקן פה יותר קטן, אני אפריד תיקים ואני פחות שלם עם התוצאות ובאמת פה רמות המובהקות הן גבוליות, אבל אני דווקא לא חושב שזה היה הבדל ופה אמרתי לך, הדיון שביני ובין יאיר לא סגור כי מה אנחנו יכולים להגיד בספקולציות ומה לא. ההסבר שנראה לי סביר, מתייחס לשאלה מי החליט איזה תיקים להעביר. כשהמערער, שבערעורים של הנאשם, אז ברור שכל נאשם שחושב שקופחה הגנתו ושהעונש שלו חמור מדי, והוא כאילו חושב שיש סיכוי שהוא ישכנע את בית המשפט שהעונש חמור מדי, הוא יערער, ואז גם אם הוא יהודי או ערבי, אם הוא חושב שיש סיכוי, הוא יערער, ואני מצפה לכך שהערעורים יהיו מוצדקים באותה מידה של כל המואשמים יהודים כערבים בממוצע. מנגד, כשהמדינה מערערת, היא לא מערערת בכל הרכב כשהיא לא אוהבת את התוצאה. באופן מוצהר וגם באופן מהותי אני אומר את זה. וזה גם נכון מבחינת מספרים, יש הרבה ערעורים של המדינה, וזה לא כי המדינה מצליחה הרבה יותר בשלום. היא מערערת רק אם היא חושבת שהעונש שערורייתי. שהעונש נורא קל באופן שהיא לא יכולה לחיות אתו. רק אז היא תבקש מהפרקליטות להגיש את הערעור. יכול להיות במקרה, שהעונשים מטעם פרקליטות המחוז, שמחליטים על אותם ערעורים, הם יהודים, כל פרקליטי המחוז יהודים.

נטע זיו : באמת?

18/12/16

אורן גזל-אייל: כל פרקליטי המחוז בישראל הם יהודים. יש בערך כמה? עשר פרקליטויות מחוז ועוד כמה מחלקות שהן מקבילות לפרקליטות המדינה, כל ראשי היחידות האלה הם תמיד יהודים.

טליה שטיינר: למה את מתפלאה?

נטע זיו: כי יש המון פרקליטים ערבים.

אורן גזל-אייל: יש פרקליטים ערבים, אבל אין אף לא מנהל מחלקה בפרקליטות אחד, ואף לא פרקליט מחוז אחד, אזרחי, פלילי או אחר, לא יהודי. עכשיו, יכול להיות שהם סובלים מאותה הטעיה פנים קבוצתית שממנה גם אני סובל, וכשהם רואים שערבי קיבל עונש כזה, הם אומרים זה שערורייתי, בעוד שאם יהודי קיבל עונש כזה, אז כן, זה לא בסדר, אני לא אוהב, אבל לא צריכים לערער על כל תיק. אם זה המצב, אז הערעורים שהם מגישים לבית המשפט המחוזי כנגד ערבי, פחות מוצדקים. הרכב הוגן היה צריך לדחות יותר איומים כאלה. כמו שעושה ההרכב המעורב פה. הרכב לא הוגן, הרכב שמפלה יהודים, היה מקבל אותם בערך באותו שעור, אם זה במקרה מתכווץ, אליעזר חדד: אבל זה ממש לא קורה.

אורן גזל-אייל: לא, זה מה שכן קורה, ז"א מה שאנחנו רואים פה, יכול להיות ושוב, זו ספקולציה, אני צריך להיות זהיר. אבל יכול להיות שהוא פשוט משקף הטעיה פנים קבוצתית.

דני פילק: הטעיה בשני השלבים.

אורן גזל-אייל: כן, וגם בהרכבים. ז"א שהרכב מעורב מקבל פחות ערעורים של המדינה והוא צריך לקבל פחות ערעורים, כי המדינה פחות צודקת כשהיא מגישה ערעור כנגד הנאשם. וההרכב היהודי לא מקבל, מקבל ערעורים באותה מידה את היהודים והערבים, פשוט כי הוא מוטעה כנגד ערבים כשאין אף ערבי בהרכב. אני אגיד לכם בינינו בשולחן, זה לא מוכיח, נכון? שאין אף ערבי.

דני פילק: שאלה אפרופו זה. האם אפקט הפאנל, אמרת נכון, הפרקליטים המחוזיים הם כולם יהודים. אבל אם בצוותא האם לא יכול להיות אפקט פאנל בהרכב של הצוות המערער? ואז אתה יכול לבדוק את הצוותים ולראות.

18/12/16

אורן גזל-אייל: אני אגיד לך, בדרך כלל הנוהל הוא שהחלטות מתקבלות ע"י גורם אחד בפרקליטות המחוז, שהוא פקיד בכיר אחד שפרקליט המחוז הטיל את זה עליו, אני לא מבקש ממש צוות שדן, תזכרו, אחרי זה תגידו זה לא התיקים הכי מעניינים, ופרקליטות המחוז חושבת שהיא לא, להזכיר לכם שהמשטרה מתעסקת בזה.

אליעזר חדד: בגלל זה גם פרקליט המחוז פחות חשוב ברוב התיקים. יותר חשוב היה הפרקליט שהמליץ לו.

אורן גזל-אייל: לא לא, ההמלצות מגיעות, בשני שלבים. יש את השלב של התובע שמבקש ממפקד המחוז לערער. הוא יכול להיות יהודי, ערבי, דרך אגב, לרוב זה תובעים משטרתיים, לא בהכרח הפרקליטים. כמובן שרוב הסיכוי שהוא יהודי, כי רוב התובעים הם יהודים, רוב מכריע. אבל יכול להיות שיש גם ערבי. אבל יש את הפרקליט בפרקליטות המחוז שמונה ע"י פרקליט המחוז להחליט אם לערער. לכ כל פעם שבאה אליו בקשת ערעור מהתביעה, הוא יסכים לערער.

אבישי בניש: אורן, יש לי שאלה, בהמשך למה שאמרת, אני לא יודע אם זה הזמן הנכון, אז תגיד לי אולי זה לאח"כ. אבל אני רוצה לשאול וזו פרשנות נוספת, האם ההנחה שלך שכשהמערער הוא הנאשם או המורשע נקרא לזה, אין הנחיה בין המגזרים? ז"א שאין קבוצה שזה פחות או יותר מתחלק שווה?

אורן גזל-אייל: אני לא מספיק מכיר את התחום הפלילי, מאזורים אחרים שאני מכיר, סוגיות כלליות, רגישות למשפט, סקפטיות לאותה המערכת. וכו', נטע זיו: אין מאסרים שם, דרך אגב?

אורן גזל-אייל: תראו בכל תיק שבו יש עונש מאסר יש חובת ייצוג בישראל. גם אם יראו שבדרך כלל הסנגוריה, יש ייצוג.

אבישי בניש: כי בעצם מי שמחליטים על ערעור זה הפרקליטים.

אורן גזל-אייל: לא, הסנגור.

אבישי בניש: הפרקליטים והסנגורים. גם פרקליטים במובן מסוים של המונח. כן. כן. זה תיקים שיש בהם סנגור. אף אחד לא הולך לבית משפט מחוזי בלי ייצוג.

18/12/16

נטע זיו : האמת היא שכדאי לך להעמיס את זה למהדורה השניה. זה גורם חשוב.

(מדברים יחד)

אורן גזל-אייל : אני רק אסכם, אין פה הרבה, אני אדלג על החלקים הסטטיסטיים וגם על עוד בדיקה שנראית לי פחות חשובה. בסופו של דבר, במחקר ראשון שבדקתי את אפקט המוטב ואת אפקט הפאנל בהליכים פליליים ולא בהליכים שנוגעים הרבה יותר לקבוצות המיעוט, ובכלל כמובן בדקתי את זה בארץ, ומצאנו ירידה של 30 אחוז בסיכויים של מערער ערבי כשההרכב לא כולל שופט ערבי, וירידה דומה בסיכויי המדינה בערער כשיש שופט ערבי במורכב. ז"א בקיצור, מוטבים מעורבים, אז ברור לנו שיש אפקט של מוטב ואני חושב גם, ופה באמת זו נקודה שאפשר להגיד שהיא יותר שנויה במחלוקת, אבל אני חושב שגם יש אפליה כשהמוטב הוא כל יהודי. ז"א יש הטעיה כשהמוטה הוא כל יהודי. אי אפשר להסביר את הממצאים האלה, לדעתי בהטעיה של מוטבים מעורבים בגלל מה שאמרתי קודם. ואז, אם זה נכון, זה לא אומר, דרך אגב, ששופטים ערבים אין להם הטעיה פנים קבוצתיות. זה לא אומר שהמחקרים הקודמים, כי יכול להיות של שתי הקבוצות יש בעיות, זה לא מה שמעניין אותי, אבל מה שזה כן אומר, כיוון שרוב השופטים היום הם יהודים, מה שזה כן אומר, שהערבים סובלים מאפליה כשהם מגיעים למערכת המשפט, אפליה ישירה, לא עקיפה באמצעות שיקולים חיצוניים. אפליה ישירה כשהם מגיעים למערכת המשפט, כשרוב השופטים הם יהודים

אבישי בניש : ורוב המוטבים אינם מעורבים.

אורן גזל-אייל : לא לא, אני אומר לך, אני מנסה להסיק מזה עכשיו, אני רק אומר שיש שופט

יחיד. אני אעשה reverse engineering קצת,

נטע זיו : יש בממצא של שופטים ערבים דווקא מחמירים כשהם יחידים?

אורן גזל-אייל : היה ממצא במחקר שנעשה בשנות התשעים ע"י רפנר ופישמן בעבירות

אלימות בבתי משפט מחוזיים בנצרת. יש אתו לא מעט בעיה. א. זה היה

מחקר מטעמי. ב. הוא בדק רק עבירות אלימות. וגם אז הוא מצא את אותה

18/12/16

החמרה בקונסטלציה הספציפית שבה היה נאשם ערבי, שופט ערבי וקרוב יהודי. הוא לא מצא את ההחמרה הזאת כשגם הקרבן היה ערבי. ז"א אנחנו מדברים פה על תיקי מחוזי, אלימות, יש קרבן יהודי, איך מגיב שופט ערבי בשנות התשעים, כשגם לזה היתה יכולה להיות השפעה על מעמדם של שופטים ערביים במחוזי באותה תקופה. יש עוד כל מיני בעיות עם המחקר הזה. למשל, המחקר מתעלם לחלוטין מהפאנל אפקט. אז הוא הגדיר הרכבים לפי הרוב שלהם, מה שהיום אני כמובן מראה שזה לא נכון להגדיר ככה, אם הרוב היה יהודי ושופט יהודי, אבל אני יכול לתת עוד כל מיני דברים. אבל אני גם לא חושב שיש סתירה. גם אם אני מניח שהממצאים האלה נכונים,

נטע זיו : אבל יש משהו דומה לגבי מחקר הנשים. לא?

אורן גזל-אייל : בארץ? אני לא מכיר מחקר מבוסס, יצא ספר, אבל אני לא מכיר מחקר חזק מתודולוגית שהוכיח את זה. אני יכול להגיד לכם שבימים אלה ממש, זה אני מניח שאף אחד משמעותי לא יראה את זה, וזה לא יהרוס לי את המחקר, אנחנו עושים מחקר בשיטה אחרת, סטודנטים שלי בסמינריון לוקחים שופטים ושופטות בדימוס, ונותנים להם שני תיקים, עם טעונום מפורטים לעונש של הצדדים. תיק אחד אלימות מין, ומבקשים מהם להגיד מה העונש. עכשיו, במקרה הזה, מכיוון שזאת קונסטלציה ניסויית, זה תיקים שאנחנו המצאנו, אבל דרך אגב, התיקים שאנחנו המצאנו, הסיפורים שהמצאנו הם על בסיס תיקים אמיתיים. לא פיתחנו יותר מדי את הדמיון שלנו, אבל נתנו בכל תיק כזה שני גזרי דין שהתביעה הביאה לביסוס העמדה המחמירה שלה, שני גזרי דין שההגנה הביאה לביסוס העמדה המקלה שלה, שאלה גזרי דין אמיתיים, שסיכמנו לשופטים ושאלנו אותם מה יהיה העונש בתיק אלימות או בתיק מין, מתוך תקווה שפה בצורה ניסויית אנחנו מנטרלים כמובן את כל יתר הדברים. כי אני יכול גם להגיד שיש הבדל בין התיקים, אין הבדל בין התיקים כי אנחנו ניסחנו אותם לכל השופטים. אבל הבעיה היא, שבשלב זה אנחנו מתקשים למצוא מספיק שופטות בדימוס. יש

18/12/16

לנו כבר איזה 30 שופטים בדימוס, נדמה לי שיש לנו רק שש שופטות בדימוס. שש זה עדיין מספר קטן מדי כדי להגיד משהו סטטיסטי רציני על הממצאים. אנחנו משיכים לחפש, מי שיש לו קשר עם שופטות בדימוס יכול רק לעזור לי, כדי שיענו לי על השאלון הזה. זה עשר דקות עבודה. אני מאד מאד אודה לו. אבל אז אולי נוכל לבדוק את זה בהקשר של נשים. זהו. תודה רבה.

נטע זיו: יש לי כמה שאלות והערות. זה היה ממש מעניין. אני אגיד לך שאתה בטח יודע שאיסי רוזן ותמי כץ ואני נמצאים באמצע מחקר על עורכי דין, שגם שם אנחנו חותכים את זה גם מגדר, גם מזרחי – אשכנזי, וגם ערבים יהודים. אחד הממצאים

אורן גזל-אייל: מציעים להם טיסה לאירופה, לא? כדי שיענו על השאלון. לפאריס, נזכרתי. שאנשים מוכנים לעשות משהו בשביל לעלות להגרלה לטיסה לפאריס או משהו כזה.

(מדברים יחד)

נטע זיו: זה חלק מהמחקר.. כשהארכנו את המחקר משנה לשנה, צריך היה לבקש את האישור, אבל לא חשוב. שם באמת אנחנו רואים, אגב, שאין כמעט ערבים, יש מעט מאד ערבים בשרות המדינה, לא בסנגוריה ולא בתביעה. אבל מה שבאמת מדהים, זה המתודולוגיה כאן שבאמת בגלל שעשינו את ההשוואה, אז כל טענה על הבסיס מוצהרת. עכשיו יש לי מחשבות, כשאתה משווה בין תיקים פליליים לתיקים שבהם הממד של הזהות הוא מהותי, אני חושבת שזה אפילו יתר מעניין ויותר בולט, בגלל ששופטים מגדירים את עצמם, כשהנושא שהם דנים בו הוא נושא שהסיפור של הלאום, דת, מין, נמצא על השולחן. כי השיח הזה קיים ואז איזשהו מנגנון פסיכולוגי מן הסתם עובד, כדי להגיד לעצמך או להזכיר לעצמך, או שזה לא יצא כאילו אתה מייצר הטעיה, בעוד שבתיקים פליליים זה נורא שקף, ואז דווקא התוצאות שלך, אני חושבת, הן יותר חזקות בגלל שזה הליך כזה שלכאורה אין הבדל. ז"א זה הפוך. אני חושבת.

18/12/16

אורן גזל-אייל אני יכול להעיר כבר? זה נורא תלוי על איזה שופטים אנחנו מדברים ומה וגם באיזה שלב הם בהתפתחות של נוכחות מיעוטים בתוך הקבוצה. אני חושב שבשלבים ראשונים, כששופטי המיעוט הראשונים נכנסים למערכת, הם נורא רוצים לחקות את הרוב ונורא רוצים להיות יותר קדושים מהאפיפיור. ויותר יהודים מיהודים. אחרי זמן מסוים, הם מרגישים יותר מנוח, להפך, לפנות לקהל שלהם כמו שעשה השופט זואבי בוועדת החקירה, כמו שעושה עכשיו השופט ג'ובראן, לא ראיתי את זה אצלו לפני עשר שנים. אבל עכשיו אתה פתאום רואה פסיקות שברור שהן מושפעות בצורה כמעט גלויה מכך שהוא ערבי, ואז הם לא מתביישים בלהשמיע את הקול הערבי בתוך הפסיקה שלהם. אני חושב שאנחנו כבר בשלב הזה. אבל אני לא יודע. חוץ זה שהממצאים בארה"ב מראים שיש,

דובר : אתה חושב שהם צריכים להתבייש?

אורן גזל-אייל : לא, דרך אגב, כל מה שאני אומר פה, זה נורמטיבי,

דובר : הם לא נרתעים מלהגיד.

נטע זיו : אני מסכימה. אני חושבת שזה בכלל נכון, לא רק לגבי שופטים. זה נכון גם

לגבי אנשים באקדמיה, שבהתחלה אתה רוצה להטמע ורק אח"כ,

אורן גזל-אייל : אני לא מדבר פרסונאלית, אני מדבר קבוצתית.

דובר : זה מבוצע חברתית, תרבותית, זה מבוצע.

נטע זיו : אנשים באקדמיה, קודם כל נבטיח את עצמנו ולא נעשה יותר מדי גלים.

אורן גזל-אייל : נכון.

נטע זיו : ואח"כ אפשר להאיץ נכון.

מוטה קרמניצר : אבל יש פה תופעה אנושית, שהאנשים האלה שאומרים לא נעשה

גלים ובבוא היום חלק מהם מאבדים את היכולת הזאת. מרוב שאתה לא

עושה גלים, אתה נעשה אחד שלא יכול כבר לעשות גלים. גם התופעה הזאת

מוכרת. אנשים שאומרים חכו, יגיע הרגע שבו יצא האני האמיתי שלי.

אורן גזל-אייל : אבל אני לא מדבר על אנשים פרטיים אלא על תופעה חברתית מסוימת.

מוטה קרמניצר : גם אני מדבר על חלק מהאנשים בתוך התופעות החברתיות.

18/12/16

נטע זיו : זו בדיוק השאלה השניה שלי. הממצאים הם ממצאים ואפשר להסיק מהם כל מיני מסקנות. אפשר להציג מהמסקנות של policy איך צריך לחשוב על מגוון במינוי שופטים, ומה חשוב שיהיה, וביצירת הרכבים. אבל יש כאן באמת את הצד הפסיכולוגי, לנסות להבין איך עובד המנגנון הזה של רוב – מיעוט, של שייכות, לא שייכות, איך זה עובד, כאילו מה קורה שם. מעבר לכותרות ואתה בעצמך אמרת שיש תקופת פוליטית שזה יותר בולט. יש עניין של שופטים, יש עניין של כמה אנחנו בבית משפט.

אורן גזל-אייל : אתם חוזרים על ההערות שנתתם לי בתל אביב לפני שבוע.

נטע זיו : זהו, שאני לא הייתי בהרצאה.

אורן גזל-אייל : זה בערך אותן הערות וזה בצדק אותן הערות, אבל בהערות שאומרות שאין יותר ממשפט ותרבות, זה נכון. או.קי. אז הראית לנו את הממצאים, עכשיו, תן לנו את ההקשר, ואני בגלל שהפכתי להיות עם השנים, לא בהכרח הפכתי להיות ככה מהתחלה, אני לפחות זהיר, אמרתי קודם לגיא, השותף שלי, כי חלק מהדברים שאמרתי פה הוא לא היה מוכן להגיד במאמר. למשל, ההשלכה של פרקליט המחוז, זו ספקולציה, שהוא לא היה מוכן להגיד במאמר, אבל לפחות אמרתי יש להם נתונים. הוא יכול היה לבוא ולהגיד: או.קי. יש פה משהו תרבותי שהתפתח לאור ההיסטוריה, זו לא השפה שאני יודע אותה, אני יודע כבר לדבר, יודע לקרוא את המאמרים האלה, אבל אני נורא נזהר מלהכניס אותה כהוכחה. אח"כ שייקחו את המדיניות שלי אלה שרוצים לעשות את המחקר התרבותי ולהראות איזושהי התפתחות בהטמעות של בעלי המשרה הערבים או מה שזה לא יהיה, ויסיקו מזה את מה שהם רוצים, אני מודה שאני נותן הסברים מאד רזים כשאני מדבר על presence וזה, זה באמת דברים נורא נורא רזים. ואני גם לא בהכרח חותם על אף אחד מהם, או על כולם ביחד, או זה נכון שיש הסבר רביעי שלא חשבתי עליו.

נטע זיו : אבל אתה בכל זאת מציג את זה בפני שופטים.

18/12/16

אורן גזל-אייל: את הקודם הצגתי בפני שופטים, ולא יצא לי, אני יכול – לא, כן הצגתי את זה פעם אחת בהשתלמות שופטים. הם לא רגישים יותר מדי. את המאמר הראשון שהצגתי אותו, הרבה פעמים קראו לי להציג אותו, אני לא יודע למה, אח"כ קוראים לי להציג דברים אחרים, ואז קיבלתי הערות כמו מה אתה עושה עם שופט שאמא שלו יהודיה ואבא שלו ערבי, היתה הערה של טובי, אני זוכר שאמרתי לו: חכה, אני אחזור ואני אענה לך. בדקתי את הנתונים, חזרתי אליו ואמרתי לו: אתה ערבי, לפי איך שאתה מחליט, ואז הוא אמר לי: תגיד לבייניש שתמנה אותי למחוזי. לא אמרתי לבייניש, היא מינתה אותו למחוזי, הוא שופט מחוזי, אבל לא בגללי. היו כמה שאמרו לנו: לא, אתה לא מבין, כל תיק הוא שונה מדברים כאלה, אבל רוב השופטים ענו להם שזו לא תשובה. הם הבינו את המתודולוגיה והבינו שזו לא תשובה. אני לא משפטן, אני עוסק בתאוריה פוליטית וגם בפסיכו-סוציולוגיה. ויש לי דווקא הערה בכיוון הזה של פסיכו סוציולוגיה. אחת המורות שלי, פרופ' יהודית שקלאר, אולי אתה מכיר את השם שלה, כתבה ספר מדהים שנקרא the sense of injustice והיא מראה איך הגורם הזה פועל בצורה מאסיבית אפילו בתוך מערכות משפט ואחרות. אני לומד מזה שיש לפחות שני כיוונים כאן, או שתי סדרות של ערכים שיכולים לשחק פה תפקיד בצורה של TASIT designee maker choices. יש ערכים של אכיפת חוק. זה ברור. כל אחד יודע בדיוק מה זה. עשית את העבירה הזאת והזאת, והחוק אומר שהעונש על זה הוא כזה וכזה וכו' וכו'. יש גם ערכים שהם יותר לטנטיים, של צוות קבוצתי, שלדעתי פה מדובר בעובדה שהיא ניצחת וחסרת כל qualifications שהציבור הערבי בישראל הוא אובייקט לאפליה סיסטמית. שיטתית כמעט בכל תחומי החיים. חינוך, כלכלה, בריאות, מה שאתה רוצה.

עכשיו נשאלת השאלה, האם במובן הרחב יותר של the sense of injustice השופט הערבי לא מנסה לפצות קצת על האפליה של הנאשמים שמופיעים אצלו. ואיך השופטים בהרכב המעורב, נעשים מודעים לזה כשהוא נמצא.

18/12/16

אני לא יודע אם אפשר להוכיח את זה. אבל יש פה, אני חושב, ספקולציה סבירה, בו בזמן שכשהיהודים נמצאים יחד מול הערבי שזה הנדון הערבי, או הסוטה הערבי הוא משקף קבוצה שגם יש לה מאבק עם החוק, אז הוא מרגיש יותר את הצורך בסולידריות מאשר השופטים היהודים לאכיפה. זה קשור קצת בהערות שלך, שאתה נכנס יותר למרקם הרחב יותר של העניין. אני חושב שזה טוב שאתה לא נכנס לזה. אבל הממצאים שלך מאפשרים לחוקרים מסוג אחר, לבוא ולהתייחס להיבטים האלה.

אורן גזל-אייל: אני רק אגיד שאני לא בטוח עד כמה הממצאים שלי באמת תומכים במסקנה הזאת. אם מה שאתה אומר זה ככה: השופט הערבי מצליח למשוך את הפאנל המעורב לתת סוג של העדפה מתקנת לערבי.

ירון אזרחי: לא שהוא מתאמץ לעשות את זה, אבל כשהם שומעים את השיקולים שלו. אורן גזל-אייל: בלי לדבר איך זה קורה בתוך הקופסה השחורה של הפאנל. זה קורה. אבל אז לא הייתי אמור לראות, אופס, הלכתי לכיוון ההפוך, איך אני מפעיל את זה כאן. אבל אז לא הייתי אמור לראות את הממצא הזה. לא הייתי אמור לראות מצב שבו הפאנל המעורב דווקא שעורי ההצלחה ליהודים וערבים הם זהים. ז"א זה יותר מתקשר לסיפור החלופי שאומר, אני לא יכול לשלול את זה. אני כבר אומר, אני לא יכול לשלול את הסיפור הזה. ז"א יכול להיות שיש לי פה שתי תופעות, אחת הפאנל המעורב המפלה לטובה ערבים, כסוג של אפליה מתקנת, שתיים, נוסף לזה שהוא מפלה לטובה ערבים, הערעורים של הערבים הם פחות מוצדקים, וביחד אני מקבל את הממצא הזה. אני פחות, אני רואה את זה כפחות סביר. נראה לי כיותר סביר, שדווקא הפאנל היהודי מפלה לרעה ערבים, והפאנל המעורב מתייחס בשוויוניות. זה מסתדר לי עם הממצאים הישירים, ואני מתקשה להאמין שהערעורים של הערבים הם באופן סיסטמתי פחות מוצדקים.

ירון אזרחי: הפאנל המעורב כאילו מאזן את האפליה של פאנל לא מעורב.

אורן גזל-אייל: כן, הפאנל המעורב פשוט לא מפלה. הוא לא סובל מאותה הטעיה. זה לא מסתדר עם ההנחה שעם כל האפליה הזאת, זו בעצם הטעיה פנים קבוצתית,

18/12/16

לא משהו מודע, אלא הסתכלות על האדם, הוא נראה לי יותר רע, הוא נראה לי יותר אשם כשהוא זר לי. אם זו הסיבה, אז זה גם מסתדר, כי כשאנחנו שלושה שופטים ערבים, נראה באמת ערבי, בדיוק. וכשאנחנו יושבים ביחד, מעורבים, דרך אגב, אני לוקח במחקרים שלי גם המון מהפרקטיקות שלי. כשאני היום מקבל החלטות בתפקידי כסגן דיקן, אני אחראי על כל נושא תואר ראשון בפקולטה, וזה המון החלטות עד כדי הפסקת לימודים לסטודנטים ולפני שאני מקבל החלטה, כשמדובר בסטודנט ערבי, אני מתקשר, כמעט תמיד לחבר סגל ערבי, להתייעץ אתו. כדי לראות אם אני מפספס פה משהו. או לאילן סבן שהוא יותר קיצוני מחברי הסגל הערבים. במידת ההגנה שהוא מוכן לתת לסטודנטים ערבים. אני מתייעץ עם עצמי, וזה לא מספיק טוב, אז אני מנסה להתייעץ עם מישהו אחר. זה לא בהכרח שאני גם תמיד אקבל את העמדה, אבל אני מודע לכך שאני יכול לסבול מהטעיה, ואני רוצה להיות בטוח שאני לא עושה את זה. זה מה שאני ייחסתי לעצמי.

טליה שטיינר: אולי אחת ההמלצות, אני כבר לא זוכרת אם כתבת את זה ממש בנפרד, אבל כשקוראים את זה, ממש מרגישים שאתה בעצם מקשר את זה לעובדה שיש תג ייצור מאד משמעותי בין שופטים ערבים וככל שיהיו יותר שופטים ערבים, אז יהיו יותר פאנלים ערבים וככל שיהיו יותר פאנלים ערבים, תהיה פחות אפליה. כלומר, שאת זה אתה בערך מתקן. עכשיו עם הטענה הזו שצריך שיהיו יותר שופטים ערבים, אני לא חושבת שמישהו כאן יחלוק, עם קשר או בלי קשר, אבל עדיין זה מציק לי משתי רמות: רמה אחת, שזה בעצם שואף לאיזושהו צדק סטטיסטי, כלומר, אתה לא ממילא טוען שלכל ערבי יש זכות שיהיה ערבי בפנל שלו דווקא, אולי, זאת טענה קצת יותר רדיקלית מלהגיד

אורן גזל-אייל: נכון, אבל לא אומר שהיא לא רדיקלית, א. לא טענתי אף אחת משתי הטענות האלה, כי לא נכנסתי יותר לעומק למדיניות האפשרית, יש כמה דברים. לדעתי, אם את חושבת מבחינת ניהול בתי המשפט, דווקא יותר קל להחליט

18/12/16

שאת כל הערבים מנתבים לפאנלים מעורבים, מאשר למנות שופטים ערבים, זה הרבה יותר קשה.

טליה שפירא: אבל אני אגיד לך מה ההבדל, להגיד שצריך עוד שופטים ערבים, יש כל מיני הצדקות לזה, בלי קשר לאפליה.

אורן גזל-אייל: נכון. נכון.

טליה שטיינר: להגיד שאת כל הערבים, זה כאילו אנחנו באים ואנחנו אומרים: אנחנו יודעים שיש אפליה, אבל זה עניין אחד, שהאם אנחנו שואפים לאיזשהו צדק סטטיסטי שזה גם שואף לאיזשהו שוויון ברמת האינדיבידואל או שאם נסתכל בסטטיסטיקה, לא נראה סטיות. אבל אנחנו לא יודעים מה קרה ברמה של כל נאשם ונאשם. ודבר שני זה שאם באמת מחברים את הנושא הזה, ובאמת מישהו שאל על הנושא של קלמן, לזה שיותר ערבים יש "אינגרוביס" (!?) ופה זה מאד בולט. אבל יש גם bios לפניו, וכשמחברים את כל סוגי ה-bios ביחד, האם לא בסוף מגיעים לאיזו מסקנה, אני חושבת שזה במיוחד בולט, אתה דיברת על הנושא של גזירה של העונש, שזה גם מקום שיש בו שיקול דעת יותר רחב, לכן ה-bios קצת יותר בא לידי ביטוי, אבל כמובן שגם במקום שצריך לפרק מושגים ואפילו בהכרעות ממש מוצאים bios האם זה לא מושך לאיזה מקום רדיקלי, היה משהו עם החברה של המכונית שנוסעת לבד, ובעצם הטענה שבני אדם הם נהגים גרועים וצריך שבקרוב לא רק שיהיה מותר לנסוע, אלא שאסור יהיה שבני אדם ינהגו. אני בעצם באה ושואלת על כל המקצוע השיפוטי, האם המחשבה הזאת שבני אדם יקבעו,

ירון אזרחי: מה מותר לבני אדם לעשות. זאת השאלה. אפשר להוסיף חוזה רק עוד דוגמא אחת, אני חקרתי בדבר הזה, של שימוש בנשק אוטומטי ללא חיילים, ז"א ברובוטים, במלחמה. זו שאלה דומה מאד.

טליה שטיינר: כן. כלומר, האינטואיציה היא שאנחנו לא רוצים לתת את שיקול הדעת הנרחב הזה, אבל כשרואים כמה שיקול הדעת האנושי הוא פגום, לא בטוחה שזה כזה כדאי.

18/12/16

אורן גזל-אייל: אז התשובה היא לא. יתכן שנצטרך לאסור על נהגים לנהוג ולתת רק למכוניות לנסוע, אני לא יודע.

דובר: לא על נהגות.

אורן גזל-אייל: או.קי. אבל עד אותו שלב אנחנו מעדיפים שנהגים ינהגו מאשר הרכב יהיה מונע ע"י קוביה שתחליט אם לפנות ימינה או שמאלה. למה? זה לא רלוונטי אם אין הטעיות, יש שם המון הטעיות והם עושים הרבה מאד טעויות. עוד לא המצאנו את המחשב שיחליף את השופט. אנחנו צריכים לנסות לנטרל את ההטעיות וכו', אבל עד שלא נמצא כמו שהמצאנו מכונית אוטונומית ואנחנו לאט לאט מנסים להמציא את המחשב שיעשה את התהליך השיפוטי, אז אני פטור מהדילמה הזאת במובן מסוים.

ירון אזרחי: השאלה אם נצליח להמציא את הרובוט שיעשה כזה מחקר. שיחקור.

דני פילק: אני גם כמו ירון לא משפטן. יש ברפואה הטעיות מאד דומות. אבל למשל, שם חלק מהסיפור זה מידת ההזדהות עם מטופל דומה. השאלה פה עד כמה, האם בדקתם או האם לא שווה לבדוק איך הזהות הלאומית משתלבת עם זהות מערבית. למה אני אומר, כי יכול להיות, בגלל שיש, סביר להניח שיהיו יותר נאשמים ערבים ממעמד נמוך, והשופטים כולם ממעמד בינוני גבוה, יכול להיות שחלק מהסיפור שמסביר אצל השופטים היהודים, זה לא רק הטעיה לאומית אלא גם הטעיה מערבית.

אורן גזל-אייל: אני שוב, לא יכול להגיד שום דבר אימפולסיבי, אבל אני אגיד מה שנראה לי, ולמה לא נראה לי שזה ההסבר,

דני פולד: לא כל ההסבר, כלים להסבר.

אורן גזל-אייל: למה אני לא רואה בזה תופעה חזקה? כי רוב הנאשמים הם ממעמד נמוך, גם היהודים. ז"א הנאשמים בבית המשפט הם לא מדגם מייצג של היהודים.

זה נכון שהערבים הם יותר עניים בממוצע, ולכן יש לך יותר ערבים,

ירון אזרחי: במשפט פלילי ולא באזרחי, אזרחי זה יכול להיות יותר

אורן גזל-אייל: לא רק מהטעם הזה, אלא גם מהטעם הזה יש לך יותר ערבים,

דני פילק: אם מדברים על צווארון לבן למשל,

18/12/16

אורן גזל-אייל: זה בשוליים, אולי בשלום, אין הרבה תיקים כאלה, זה מעט מאד תיקים. המאסה הגדולה זה אנשים ממעמד נמוך. יהודים וערבים. זה נכון שיש יותר ערבים במעמד נמוך ולכן גם יש יותר נאשמים ערבים. ובאמת שעור הערבים בכל המערכת זה בערך 40 אחוז כאשר חלקם באוכלוסיה הוא הרבה יותר נמוך. אבל כשכבר מגיעים למערכת זה מהמעמד הנמוך.

ירון אזרחי: יש לי עוד שאלה אחת. אני חושב שעצם העובדה שמתנהל מחקר על הטיות של שופטים הוא דבר קודם כל ברוך ומבורך. השאלה היא באיזו מידה לדעתכם, החברים שיושבים פה, ממשד המשפטים, מהפרקליטות, יש חשיבה לגבי אפשרויות של הטיות בשיפוט בגלל תפקידים כאלה ואחרים, ואיזשהו נסיון לחשוב על הבעיה איך לפתור בעיה כזאת.

אורן גזל-אייל: עדיין אין. עדיין אין. הם שמעו כמובן חלקם במשרד המשפטים על המחקר הזה,

ירון אזרחי: אתה היחידי שעושה מחקרים כאלה?

טליה שטיינר: יש מדינה בעולם שעוסקת ברמת השופטים בהטיות כאלה? זה נראה לי נורא קשה לפתוח את הפתח הזה, ואתה בטח מכיר בזה, שיש לנו בעיה.

אליעזר חדד: אבל אם זה הטיה מכוונת, אתה יכול להכיר בזה, אם יש הטיה שהיא מובנית בפסיכולוגיה שלך ובסוציולוגיה שלך זה לא האשמה. זה תאור עובדה שדורשת פתרון.

טליה שטיינר: יש בעיה במערכת המשפטית להכיר בזה שיש בעיה, זה נורא קשה.

אורן גזל-אייל: יש, כמו שאמרתי, נסיונות לעשות דברים עיקריים, ויש את המחקרים של הצוותים בתל אביב. גם בהקשר מגדרי,

ירון אזרחי: יש חשיבות עצומה לכך שדווקא האקדמיה עושה את המחקרים האלה. ואפילו לא איכפת לי שהם יבדקו את זה, כדי להתגונן, העיקר שזה יבוא לדיון.

נטע זיו: תראו, אני חושבת שמחקרים כאלה לשופטים מאד קשה לקבל אותם. מכל מיני סיבות. אחת זה שהם חייבים לשמור על הדימוי והמיתוס של אובייקטיביות ושל חוסר הטיה וגם מפני פוליטיזציה.

18/12/16

ירון אזרחי : ברגע שמישהו מערער על המיתוס הזה, הם יצטרכו להתגונן.

נטע זיו : הם כותבים את זה כל הזמן, כאילו הריאליזם המשפטי לא הגיע עדיין לבית המשפט. אני חושבת שצריך לחשוב איך מביאים את זה לשופטים. דווקא זה שאתה תבוא עם המספרים ולא תבוא עם ההסברים,

אורן גזל-אייל : עם המספרים? דווקא המחקר הזה ספציפית לא,

נטע זיו : אנחנו רואים שיש "בעיה" כשהנאשם הוא ערבי והפאנל יהודי. נכון? כי כל השאר עושים צדק כאילו. זה 40 – 40 – 40 ופתאום אנחנו לא יכולים להסביר את זה בשום צורה אחרת. אז אפשר יהיה להסביר את זה אולי בצורה אחרת, אבל בואו נניח שאי אפשר להסביר את זה בצורה אחרת, כנראה שיש הטיות. ואז בעצם השאלה מה עושים עם ההבנה הזאת. ויכול להיות שההבנה הזאת יכולה להוביל למשהו רך. רך במובן הזה של לא קוּוּטָה של מינויים בהכרח, אבל שמי שעושה את ההרכבים, ישים לב לערבב כמה שיותר.

דני פילק : אלא אם כן המדינה אחראית למינויים. לשים את כולם,

אורן גזל-אייל : לא, יכול להיות גם מישהו – סליחה,

נטע זיו : ודבר שני, זה להעלות את המודעות אצל הפאנל. יש ממצאים שאומרים שזה פאנל all Jewish אז המציאות מראה שיש לכם נטיה להחמיר יותר.

אורן גזל-אייל : זו שאלה מעניינת כמה מודעות יש,

נטע זיו : אני לא יודעת.

אורן גזל-אייל : התשובה היא כנראה כן. זה לא יכול להחזיק זמן המודעות הזאת. ז"א אפילו אם יגידו להם ואפילו אם זה ישפיע בימים הראשונים אחרי שגידו להם, זה לא משהו שיכול להחזיק מעמד.

ירון אזרחי : למה אתה חושב כך?

אורן גזל-אייל : כי המוח שלהם צריך לשקלל כל כך הרבה נתונים ועובדות,

דני פילק : זה לא תלוי, אלא אם כן יש אזכורים, ז"א אם אחרי דבר כזה אומרים, כל שנה וחצי, נגיד, בודקים מחדש את התוצאות ושולחים אליהם את הנתונים,

אז זה כאילו in put

18/12/16

ירון אזרחי : גם ביקורת פומבית יכולה להשפיע.

דני פילק : נכון.

אורן גזל-אייל : את המחקר הראשון הזה הצגתי לא מעט, הזמינו אותי להציג אותו לא מעט.

והצגתי אותו בבתי המשפט שבהם הוא נעשה, עכו, חיפה ונצרת

ירון אזרחי : כמה זמן קיים המחקר הזה?

אורן גזל-אייל : הראשון הוא מ-2010. והעובדה היא שעכשיו, כשעשיתי את המחקר על

ההתמקצעות,

נטע זיו : אז ההרצאה כאילו לא עזרה.

אורן גזל-אייל : אולי לא ידעתי את עוצמת האפקט,

טליה שטיינר : זו שאלה מעניינת אם היו אומרים שמפרסמים עם שמות של שופטים את

הממוצעים. יש בזה גם הרבה חסרונות.

אבישי בניש : אני חושב שבדיון הזה זה באמת הפוך על הפוך על הפוך יש פה, בגלל שזה

באמת קשה לפצח את הדילמה פה וניכר שיש שיקולים מוסדיים מאד

חזקים למערכת בתי המשפט להתלבט. זה אנשים נורא אינטליגנטיים, ז"א

הרבה מהם. ואני גם חושב שהרבה מהם מאד אובססיביים על העבודה

שלהם. זה לא שאנשים רק קראו ולא רואים את הדברים האלה. אז יש

שיקולים לצד השני, מוסדיים הן ברמת המנהיגים של הקבוצה והן בין אם

משהו שהוא כבר מתקבע, מה הכי נכון לשמר את הלגיטימציה שלנו. אנחנו

יודעים שיש מוסדות למיניהם, אנחנו יודעים את זה היטב מהמחקר המוסדי

שמאד התפתח בשנים האחרונות, שבסופו של דבר פונקציית המטרה של

מוסדות בכלל, בפרט בתוך המדינה, זה לשמור את הלגיטימציה שלהם

לטווח ארוך. ואני חושב שפה מצד אחד הכרה של דברים כאלה, להיות יותר

הוגן וכו', נותן לך לגיטימציה פנימית מסוימת וחיזונית, אני לא הקלגס

בשם המדינה וזה, אלא יש פה, ומצד שני אתה מתחיל לשאול את עצמך

שאלות : או.קי. ואני חושב שהמחקר הזה הוא פנטסטי, כי לכאורה, עולה

פה משהו שהוא פרופר המלצת מדיניות. אם אתה רוצה מערכת יותר הוגנת,

תראה אם אפשר יהיה להצדיק את זה, והבה נניח שאני עכשיו מעצב את

18/12/16

המערכת בשיקול חזק שזה מטריד אותי, והנה, יש פה לכאורה. ואז אני שואל, עכשיו, נעזוב כסף ושיקולים אחרים, אלא או.קי. אנחנו גם על כל מיני דברים אחרים ההטיות האלה.

וב. אתה מודה, תמיד יש התלבטות למערכת, האם אתה רוצה לשמר את המיתוס, איך הדרך הטובה לשמר את הלגיטימציה, האם להשאר על המיתוס – אני זוכר את שמגר יושב פה, והוא בעיני תמיד ייצג את המיתוס הזה, הוא הדמות של הדבר הזה, והוא גם מדבר על המיתוס של השיטה. אתה מבין? הוא לא אמר כך זה. הוא הבין את העניין, לא צריך לספר לו.

ירון אזרחי: האם אתה היית מסכים יש הלא דרוג של בתי"ח, לפעמים מתפרסמים לך, אני יודע שתקופה ארוכה שמרו על זה לגבי רמת הפרקטיקה שלהם והתוצאות. יש דרוג של בתי ספר, למה שלא יהיה דרוג של בתי משפט?

דני פילק: אני חושב שדרוג של בתי"ח זה דבר נוראי. למה? כי אם אתה גר בנהריה ודרגו את נהריה נמוך, זה פועל בצורה לא טובה. מה האופציות האמיתיות שלך לנסוע למקום אחר,

ירון אזרחי: מבחינה זאת זה נראה גרוע, אבל מבחינות אחרות, כשיתברר שבדרוג הנמוך נמצא בית חולים זה מעניין.

אורן גזל-אייל: לצערי הלכתי לבי"ח בצרפת לפני חודשיים, והיה שם שלט גדול: וזה לא היה דרוג, זה היה ציון, כך וכך ברמות ציוד, כך וכך ברמות שרות.

אבישי בניש: בבריאות בישראל זה מתחיל להתקבל פה בשרותים החברתיים בישראל וזה יחסית מתקדם כבר הדרוגים האלה. אני חושב שבמשפט יש פה עוד דבר וזה עלה פה. אני לא בטוח, ושוב, זו שאלה גדולה יותר, כי יש תמיד את כל השאלות של out come basen והפרסום של זה זה מאד חזק, וזה מן park management לכל מיני דברים ויש על זה מחלוקת. זה מאד מורכב. התוצאות של זה הן לא חד משמעיות. ויש לזה יתרונות וחסרונות, אבל פשוט במקום חדש, ובעצם מציעים להבין מה קורה פה, כי אנחנו לא מבינים עד הסוף מה ההשלכות של זה, אבל זה פופולרי מאד והיום זה ישר אנחנו הולכים בחינוך, בבריאות וכו'. אני חושב שבבתי משפט, אני רוצה להעלות

18/12/16

עוד סוגיה. הייתי בשבתון בברקלי, והייתי שם במשפט, והיה שם מקרה מאד חזק בקרימינולוגיה, אז ישבתי שם ואחד הדברים שמאד הפתיעו אותי לגבי איך המערכת שם הולכת, היא דורשת שקיפות מאד גבוהה על פסיקות של שופטים. אבל בדיוק לכיוון ההפוך ממה שאתה חושב. זה כדי למשמע את השופטים להיות יותר מחמירים. ז"א זה לא פשוט, ולכן פה גם מאד חשוב בכלים האלה, ברגע שאתה יוצר אותם מוסדית, אז גם מה אתה חושב שיקרה אתם. ובאין מקום גם לשיקולים אחרים, אז אמירות כאלה יכולות להיות גם, אז אנחנו מניחים שזה ייצור לחץ ליותר שוויון. ויש סיכוי טוב שזה נכון ואני גם לא רוצה לטעון את הטענה הזאת, אבל אותי הפתיע ששם הנתונים האלה, ולא רק זה, יש גם תמריצים חזקים מאד בכל מיני צורות, בעיקר באמצעות accountability political כי אתה בעצם אומר בואו נעשה אותם יותר accountability political את הפסיקות שלהם, ובהרבה מאד חלקים בארה"ב,

ירון אזרחי: ציבורית, לא פוליטית

אבישי בניש: כן,

ירון אזרחי: אתה מכיר את התרבות הפוליטית של קליפורניה? שבחרה בריגן ואח"כ הביאה אותו לנשיאות, צריך לקחת את זה בחשבון, יש להם שם מושגים מאד חזקים של low impartment זה לא נכון במסצ'וסטס למשל.

אבישי בניש: נכון. זה עניין מאד לפי תוצאות, ודווקא למיטב הבנתי, היה שם מישהו שבדיוק כתב דוקטורט על זה, הוא סיפר לי, זה אזור שאני לא מכיר כל כך, והופתעתי א. עד כמה הם משתמשים בהרכבי שליטה מבוססי תמריצים מוסדיים, שקיפות ואח"כ לנסות לנתב את זה לכיוון של החמרה וכו',

נטע זיו: ומדובר על זה שהשופטים הם –

גיאל לוריא: זה כך גם באירופה, דרך אגב, יש משבר כלכלי ויד נטיה מאד חזקה של new

public

אליעזר חדד: אבל אין קשר בין החמרה לבין שאלת אי שוויון, זה לא דברים זהים בכלל.

18/12/16

אורן גזל-אייל: נכון. אני מסכים שזה לא חייב להיות, אם אתה מתמיר או לא מחמיר זו שאלה אחרת,

גיא לוריא: נכון. אני מסכים.

מוטה קרמניצר: אני זוכר שעשינו דיון עם ד"ר יעל חסין ז"ל, המשקל הראשון על עבירות התפרצות, אז גם היה לנו ממצא שיש החמרה יותר גדולה עם ערבים, אני זוכר כמה התלבטנו אם לפרסם אותו, אני לא זוכר מה החלטנו בסוף, אני אומר את זה כי אני חושב שהשאלה פה היא לא שאלה טריוויאלית. שאלה של המיתוס השיפוטי מול הציות השיפוטית ועד כמה אתה רוצה לנפץ את המיתוס, וזה לא כל כך קשה לנפץ את המיתוס. הנתונים האלה, אם אתה מציג אותם בצורה מסוימת, מביא אותם לטלויזיה או לרשתות חברתיות, ירון אזרחי: לא כולם מתפרסמים במקומות האלה, בטלויזיה, ברדיו ובעיתונות.

מוטה קרמניצר: אז יכול להיות שאנשים לא,

אורן גזל-אייל: אני זוכר שראינו אתי באחד הראיונות הכי מצחיקים שהיו לי, ראיון אצל קלמן ליפסקין בגלי ישראל, תחנה שעד אותו יום שהתראיינתי לא ידעתי על קיומה, רצו לשאול אותי על מחקר מוקדם בבוקר, ואני לא ידעתי מה זו התחנה ולא ידעתי על קיומה, אבל כששמים את הפרסומות לפני הראיון, ואני שומע אולם חתונות על טהרת כל המלצרים יהודים, או משהו כזה, עושים חתונה יהודית כשכל העובדים יהודים והכל יהיה כשר לחלוטין והכל יהודי, אני אומר מה הם יעשו איתי, בטח רוצים לצלוב אותי, ובסוף ממש לא, הוא ממש מאד התעניין בצורה מאד רצינית, גם ניסה להריץ את זה על בסיס ההנחה שאולי גם מפלים דתיים ואמרתי לו שפה אני לא יכול להגיד.

ירון אזרחי: גם אני רואיינתי לקול ברמה, אני ידעתי שהם רוצים להציג אותי כאן כאיך חושב השטן.

אורן גזל-אייל: לא, אני לא הרגשתי ככה בכלל בראיון.

מוטה קרמניצר: אולי אהבו את הממצאים שלך, ממצאים שאומרים דברים לא טובים על המערכת השיפוטית...

ירון אזרחי: אם אתה מניח שהם כל כך שמחים, זו הטעיה.

18/12/16

מוטה קרמניצר : אני מכיר את ההשקפות של קלמן ליבסקינד, ירון אזרחי : אתה חושב שהוא שמח מזה שיש אפליה? יש לו עמדות ברורות אולי, אבל הוא לא שמח שיש אפליה. זה דברים שונים.

מוטה קרמניצר : לא שמח מזה שיש אפליה. הוא שמח מזה שיש לו דרך להציג, יש לו כלי לנגח את מערכת בתי המשפט. בית המשפט בשבילו זה יעד שהוא שמח להסתער עליו.

אורן גזל-אייל : אני אחזור למה שאמרת, הדברים פורסמו, אז מה רמת ההד שהם מקבלים? אתה יודע בהארץ זה שניים שלושה ראיונות,

ירון אזרחי : אבל מתי זה מסתדר עם הסטודנטים, אתה מלמד את הדבר הזה, אם יש לך זמן, זה יכול להיות גורם מאד משמעותי בשיח הציבורי ובשיח הפרופסיונאלי בתוך בתי המשפט, דבר ייחודי בעיני.

דני פילק : יש גם עוד נקודה. יכול מאד להיות שבקרב משפטנים, בקרב בתי המשפט המיתוס נשמר. אבל אני חושב שאם אתם שוקלים בקרב האוכלוסיות שבצד המקבל, אני לא בטוח שיש כזה מיתוס ז"א אני חושב בהקשר אחר, כשבני עשה את הקלטת על הוא זכאי ואני מאשים, למה הקלטת הזאת מתקבלת? מתקבלת כי היא מדברת על החוויות היום יומיות של הרבה אנשים בפגישה שלהם עם מערכת המשפט.

אורן גזל-אייל : האמת היא שאתה מאד צודק, ואני לפני שלושה שבועות היה לנו כנס של מערכת המשפט בחיפה, כנס שעבדנו עליו המון המון זמן, ואחרי שעתיים הוא עלה לנו באש ונאלצנו לדחותו, אבל מושב הפתיחה התקיים. מושב הפתיחה היה עם שרת המשפטים עם היועץ המשפטי לממשלה. והיה נורא מעניין לראות איך הם דיברו כי שרת המשפטים דיברה ככה: זה הכל השקפות והסיבה שאני צריכה לבחור שופטים לפי השקפת העולם שלהם, כי השקפת העולם שלהם זה מה שמחליט. זה דבר ברור וזה לא פוליטי, היא אומרת, זה לא עניין של השקפת ימנים או שמאלים, זה לא מעניין אותי. מעניין אותי אם הם אקטיביסטים או לא אקטיביסטים, השקפות עולם משפטיות, כי זה הכל השקפות.

18/12/16

ואז היועץ המשפטי לממשלה דיבר. הוא דיבר לכאורה על נושא אחר לגמרי, הוא דיבר על הבדיקה בנושא כלי השיט. זה היה לפני כמה שבועות. ואז עלתה השאלה אם הבדיקה היתה צריכה להיות חקירה או לא צריכה להיות חקירה, וכל הדברים האלה, והוא מדבר בצורה הכי פורמליסטית שבעולם. הוא אומר: כדי לפתוח בחקירה אני חייב חשד סביר. זה יהיה לא אחראי מצדי אם מישהו שהוא ראש ממשלה נפתחת נגדו חקירה רק כי הוא ראש ממשלה ואין חשד סביר. לפעמים אני לא יכול לדעת אם יש חשד סביר, כי אם יש חשד סביר זה דבר שהוא נורא אובייקטיבי וחד משמעי וברור, שהרקולס יודע מה הוא מדבר, וגם הוא יודע מה הוא מדבר ולא רק הרקולס. גם היועץ המשפטי יודע, ולכן אין לי חשד סביר, אני חייב לפתוח רק בבדיקה, והתעקש על הטעון זה, התקיפו אותו מפה ומשם, והוא נשאר בטעון הנורא פורמאלי, פורמאלי סטי שאף אחד כאילו לא מדבר על זה. אז אם אתה אומר יכול להיות שבקרב המשפטנים, בקרב המשפטנים אף אחד לא באמת מאמין במיתוס הזה, אבל יכול להיות שיש לנו משפטנים שחושבים שהציבור מאמין בו ולכן אפשר לכלכל אותו בזה, ואתה צודק שרוב הציבור לא מאמין במיתוס הזה.

ירון אזרחי: היה וויכוח לפני הרבה שנים, על השאלה אם יש אובייקטיביות בעיתונות. והיו לנו דעות קצת שונות, מוטה, אבל בדבר אחד הסכמנו, שהמיתוס של האובייקטיביות הוא חשוב כדי שהמערכת הזאת תתפקד. אבל כדי שהמיתוס הזה יתקיים, הפער בינו לבין הפרקטיקה לא יכול להיות גדול מדי.

אבישי בניש: אני חושב שאנחנו כאקדמאים, נמצאים בבעיה פה, כי אנחנו מצד אחד, זה ברור לנו שזה מיתוס, ואקדמאים מנפצים מיתוסים, הם בודקים את העובדות. הם לא אוהבים את הסיפורים האלה, והם חושפים את המיתוסים. הם מספרים, lion society מבוסס במדה רבה על זה, וזה הבסיס שלו. ומצד שני, הם מחויבים למערכת הזאת, או כאזרחים, או אולי הם חלק מהפרופסיה, הם גם גדלו בתוכם, ואז זה הופך להיות יותר מסובך.

18/12/16

כי אתה בא ואתה כבר מספר את זה לשופטים ומצד שני, אתה לא רוצה, קשה גם להציע את האלטרנטיבה המדויקת הנכונה.

ירון אזרחי: דווקא במשפטים, אני למדתי הרבה מאד מהדיון בנושאים שעוסקים בנושאים האלה, יודעים לעבוד עם פיקציות קונסטרוקטיביות. למשל, הרעיון שהחברה יכולה להיות legal personality אדם פשוט יצחק על זה, על מה אתה מדבר? יש פה אנשים, יש פה זה, אבל הנושא הזה של legal personality זה מגדיר שיטות משפט שונות. אז פה יש פיקציה כזאת ושם יש פיקציה אחרת, ודווקא במשפטים, גם בחלק מהחשיבה המשפטית יש הרבה נסיון לעבוד עם אתוסים או פיקציות שתומכות בסדר המשפטי. עכשיו, בתחומים אחרים זה יותר פרוץ באמת והשאלה הרנדומאלית היא לא איך להרוס את זה, אלא איך לשכלל את זה.

נטע זיו: אנחנו יודעים שהמערכת השיפוטית לא כך, אנחנו מנסים פה לחשוב איך אפשר את המורכבות הזאת לשפר.

אבישי בניש: השאלה היא, אתה בא ומנסה, אני חושב שפה יש פתיחות גם שלהם וגם של האקדמיה לעשות שם. השאלה אם זה צריך להיות משהו יותר רדיקאלי.

אורן גזל-אייל: לא השאלה היא, אם זה בכלל, תראה, לי יש כלל נורא ברור, כשאני כותב מאמר וזה בכלל לא בפוקוס שלי, כלומר, מה זה יעשה למערכת והאם זה יגרום לה לשינוי יכול להיות שאני כן בפוקוס, ואיפה אני חושב על זה? כשאני מתחיל לספר על המאמר בדה מארקר. יכול להיות ששם, אני סומך שאף אחד לא קורא את זה, זה בתוך העולם שלנו של האקדמיה, אבל אז אתה בממשק עם החוץ וגם עם המוסד הזה, אז לא נראה לך כל השיקולים האלה.

ירון אזרחי: בוא אני אספר לך שבקונגרס האמריקאי, הם פסלו הרבה מאד מחקרים שלבחינה המדעית הם היו בעלי חשיבות עצומה. למשל, על הגנטיקה שבאה לידי ביטוי בחיי המין של תולעים. כשהתחילו לפסול את המחקרים האלה, שיש להם השלכות עצומות על החקלאות ועל תחומים אחרים, יצאה הוראה, מעתה אנחנו קוראים למחקרים שלהם רק בלטינית. כתוצאה מזה

18/12/16

חברי הקונגרס לא יכלו בכלל לגעת בזה. הם החזירו את הכל בחזרה. זה מעניין.

נטע זיו: יש לך איזה עיקרון כרגע המחקר עוסק בפלילים, נכון? זה כאילו הנושא פחות טעון מבחינת,

אורן גזל-אייל: יכול להיות. פחות טעון בפוליטיקה, זה לא בג"ץ.

נטע זיו: זהו, זה לא בג"ץ, וזה גם לא מנהלי,

אורן גזל-אייל: לא, גם זה מאד טעון, תאמיני לי, מוטה יספר לך כמה זה טעון. אבל בציבוריות הישראלית, לא ברור בדיוק למה, זה נחשב פחות טוב.

נטע זיו: השאלה גם מה נגיד הסנגוריה יכולה לעשות עם זה. זה לא רק השופטים. השופטים זה in the face נכון? אבל מה הפרקליטות יכולה לעשות עם דבר כזה? מה הסנגוריה יכולה לעשות עם החומר הזה,

אורן גזל-אייל: אני אגיד לך, לגבי הפרקליטות, זה הדבר שאני כן יכול להגיד להקלטה, למרות שזה קצת לחשף, ששי ביתן ביקש ממני שהיה המשנה שלו שמונה להיות שופט אלי אברבנאל להפגש אתי. הוא ישב אתי ארבע שעות לדיון על המחקרים האלה. להבין אותם, להבין את המתודולוגיה שלהם, את יודעת הוא לא איש מחקר, אבל את המתודולוגיה. לנסות לחשוב אפילו גם מה הם יכולים לעשות. להגיד לך שמהו נעשה עם זה? ממש לא אם הם הסכימו לקדם עוד מחקרים אצלם בכיוון שהוצעו? לא.

נטע זיו: אנחנו יודעים שבפרקליטות לא היתה ביקורת.

אורן גזל-אייל: נכון. אבל פה אני מזכיר, פה הם יזמו את הפגישה,

נטע זיו: אני לא מדברת על ביקורת מהסוג הזה,

אבישי בניש: מה, את חושבת שסנגורים יכולים לטעון טענות אחרת, או לצרף לך כל פעם שיש לך את המציאות של המאמר הזה, שיש סוגיה כזאת?

אורן גזל-אייל: הם מתנסים בדברים הרבה יותר טריוויאליים והרבה יותר פשוטים, להציג את הדו"ח, זה לא רק מחקר, זה דו"ח של וועדה ציבורית. זה לדבר על הרתעה, זה לא עוזר, שופטים ממשיכים להשתמש בצורה לא נכונה בשיקולים.

18/12/16

נטע זיו : זה מאד קשה לבוא לפאנל יהודי ולהגיד הנה, אתה מפלה. זה מאד קשה.
 אורן גזל-אייל : זה כמעט בלתי אפשרי.

נטע זיו : אני לא יודעת, אבל עדיין אני חושבת שיש כל מיני דרכים להחדיר את
 המודעות הזאת בתוך המערכת.

אורן גזל-אייל : הדרכים חייבות להיות לא באמצעות תהליכים משפטיים, רק באמצעות
 השפעות חיצוניות. אני לא רואה דרך.

ירון אזרחי : הרצאות?

אורן גזל-אייל : כן, להציג לשופטים יכול להיות כדאי, אבל לא להציג להם את זה בהליך
 שנאשם ערבי מערער, לבוא ולהגיד תשימו לב חוץ מזה שאתם עומדים לקבל
 את הערעור, סביר להניח שאתם הולכים ב-20 אחוז להפלות אותו או ב-25.
 נטע זיו : כן, לא כך, אבל יש אירועים שמציגים מחקר, שעושים השתלמויות. רכים
 יותר, כפי שאמרת.

אורן גזל-אייל : כן כן. שם אפשר. שם אפשר.

ירון אזרחי : בצה"ל, לפני שעושים כל מיני מיונים לכל מיני יחידות, לפני כל מיון עושים
 הרצאה לפסיכולוגיה. על הטיות וכל הדברים האלה, יש מחלקת
 פסיכולוגיה שאת מגיעה ומסבירה את עצמך.

אבישי בניש : אני לא יודע אם זה עקבי. למשל, אריאל טוען שהוא הציע כעניין של
 מדיניות, אין גילוי, תלוי מאד הקונטקסט הקרוב למתי שאתה בא לגבל את
 ההחלטה ולמשל, שמציגים לאנשים או שהם צריכים להשבע על התנ"ך או
 מציגים להם רגע לפני, אז אם אתה או התנ"ך א הקוד האתי, אם תיקח את
 האוניברסיטה למשל, הם פחות מרמים. אז הוא גם אמר, הוא רצה מדיניות
 שגם את דוחות המס להגיש רגע לפני יום כיפור. לפחות יש איזה תודעה
 כזאת,

אורן גזל-אייל : למרות שיש מחקרים מאד יפים מה קורה כשרשויות המס שולחות לך כל
 מיני מכתבים עם כל מיני נוסחים איך זה משפיע, וזה לא משפיע כמעט.

אבישי בניש : השאלה אם זה עובד לאורך זמן.

דני פילק : לפני יום כיפור אתה יכול לרמות ולבקש סליחה, יש לך עוד מרווח.

18/12/16

ירון אזרחי: אחרי מלחמת יום כיפור, דן ועמוס סברסקי ביקשו שאני אצטרף אליהם לעשות מחקר על השיטות הערכה של המודיעין הישראלי, מה שהם הציעו, כחלק מזה, אבל זה בעיקר עבודה של סברסקי, אגב, זה לעבור מהערכות שמתבססות על לוגיקה, קצת יותר, קצת פחות כן או לא, משהו כזה, לגבי סיכויי ההתקפה מסוריה, למערכת פחות עדינה של (?) שכל הזמן יזינו אותה בנתונים לראות אם זה משנה את comber ties קציני צה"ל של המודיעין שגם נפגשנו אחרי שהם למדו את הנושא, אמרו לא נוח לנו, קשה לנו לעבוד עם זה. זה לקח 12 שנה, עד שבא ד"ר הרבלד, שהפך לקצין בכיר שם עד שהשיטה השתלטה בכיוון הזה. אני מדבר על אורך זמן. יש פה איזו בעיה של רוטינה ביורוקרטית או רוטינה שהופכת לסוג של שכפ"ץ ואנשים לא משתנים. 12 שנה אחרי המודל הזה של טברסקי וכהנא, רק אז זה יושם.

אבישי בניש: יש עוד משהו סקסי עכשיו, מנסים כל הזמן לבדוק האם הוא באמת אפקטיבי, זה העניין הזה של "שיין" שזה לנדנד על משהו, ליצור הערת מחדל ולנדנד עליה. אני אהבתי את הפתרון הפרקטי שאתה הצעת ואני שוקל את זה, אני אמנם לא בתפקיד כזה, בקרוב בטח אהיה, ויש לנו סטודנטים וכו', אשתי כזאת, אני לא מספר לה על זה, כי היא מתלבטת בדברים כאלה – אני חושב שהשאלה בעצם מקבילה קרובה, /שלא סנגורים אומרים את זה, אבל שוב, אני לא יודע אם זה פרקטי או לא, האם אפשר ליצור, כי בסופו של דבר אתה רוצה להציף את זה, אז אתה תציף את זה כי אתה תעשה מחקרים וכל שנה אתה תשב עליהם בהשתלמות בשוטף ואתה גם תביא כל הזמן מחקר חדש ותספר על 2010-2015 וזה וזה בסדר. זו דרך אחת. אבל אולי, אני לא יודע אם אפשר לחשוב על זה, אנחנו עברנו על פסים זה, אבל אם אתה לפני קבלת החלטות, יצא מאצלם, ושוב, השאלה אם זה משפיע לאורך זמן, האם כזה דבר

אורן גזל-אייל: שגם מנסים בצה"ל.

אבישי בניש: כן, אז נותנים או הרצאה, או החבר הטלפוני,

18/12/16

אורן גזל-אייל: כשבית המשפט הקפיץ לך חלון, כשיש לך נאשם ערבי ושימו לב, אתם פאנל כל יהודי, יש להם נאשם ערבי, שימו לב,

אבישי בניש: וגם לא עשינו את זה בכוונה. הרבה פעמים דברים לא עובדים, כשמישהו עושה בכוונה, אז אנחנו עוברים לטקסים. אם זו ההנחה שלנו אז זה כן יכול להיות אפקטיבי, כי הרבה פעמים הפרוצדורות לא עוזרות אם מישהו לא רוצה לעשות את זה, אז אתה שם לו פרוצדורות והוא עושה דברים למראית עין כי הוא יודע איך לעבוד עם הפרוצדורות האלה ולעשות ה שהוא רוצה, אבל אם אנחנו, ואני חושב שזו הנחה סבירה יותר, שאנשים עושים את זה בגלל שזה לא נמצא במודעות שלהם שהם עשויים להיות בזון הזה, והם בגדול רוצים לשתף פעולה, הם רוצים להגיע לתוצאה שהיא נכונה יותר וגם שוויונית ועקבית יותר מבחינת תחושת הצדק שלהם, אז מערכות כאלה כן יכולות להיות אפקטיביות, כי אתה לא רוצה לעקוף אותן, ואם הן לא מסורבלות מדי. יש פה גם שיקולים שהמוטיבציה שלך לדלג עליהן היא לא בגלל העניין עצמו, כי זה מסורבל. אני לא יודע אם יש כזה דבר, יכול להיות שנעים לי לחשוב שאפשר למצוא איזה קסם כזה, איזה "נאדג" כזה קטן, אתה פתרת את בעיות העלם. על פניו זה נשמע נאיבי.

גיאל לוריא: ההנחה שלך זה שיהיה אפקטים כאלה יותר גדולים או יותר קטנים בפרקליטות, במשטרה, במערכות אחרות שמקבלות החלטות כאלה.

אורן גזל-אייל: כל הזמן מדובר על אפקטים גדולים, מהטעם ששם יש פחות ערבים, ופחות ערבים בתפקידים בכירים של קבלת החלטות. בכל זאת יש לנו כבר כמה שופטים ערבים במחוזי, אחד בעליון. ואני גם מעבר לזה, האם בהחלטות – אני לא יכול להגיד כלום, אני חושב שכן, זה חשוב שהצופים,

נטע זיו: כמה שופטים ערביים יש במחוזי?

אורן גזל-אייל: אתה יודע היום כמה יש? סה"כ בכל המערכת כולה יש אולי 8 אחוז ערבים, שופט שלום ומחוזי, אבל יש דווקא יותר אנשים בשלום, אני לא זוכר כמה.

גיאל לוריא: דרך אגב, היו במחקר שלך דברים שהפתיעו אותי, זה שבחיפה לא היה לי הרכב מעורב. הייתי בטוח שבחיפה יהיה. אבל העניין, היה תיק אחד שהיתה

18/12/16

בו שופטת ערביה אחת, אבל כנראה לא עסקה בפלילי, צריך לזכור זה הכל
קונסטלציות כאלה של איזה הרכבים ממונים ובכל שנה גם עוסקים
בהרכבים.

מוטה קרמניצר : טוב, אם אין יותר שאלות, נבקש לכבות את ההקלטה.

אורן גזל-אייל : הסתיימה הפגישה. תודה רבה.

סיום הפגישה.